

Belģijas latviešu ziņas

www.latviesi.be

Latviešu biedrības Beļģijā laikraksts

nr.45
jūnijs 2026

Foto: Linda Berziņa

Kas kait mani nedzīvot
Treju kalnu starpiņā:
Pūš vējiņš, kurš pūzdamis,
Visi pūta sidrabiņu.

Kuplis auga ozoliņš
Mana tēva pagalmā
Sper pārkonis, rīb zemīte
Ne lapiņa nedrebēj.

Margodama saule lēca
Caur ozola lapiņām.
Dod, Dieviņi, tā margot
Ar manā mūžiņā.

Redaktores sleja

Pavisam nesen tikāmies Georges Henri parkā uz Latvijas Neatkarības atjaunošanas gadadienas svētkiem. Galdus klāja balti galdauti un Latviešu biedrības Belģijā vadītājs Agnis Sauka stāstīja par paveikto, nākotnes plāniem un iepazīstināja ar jauno valdi. Avīzē uzzināsiet vairāk par valdes locekļiem - viņu hobijiem un ikdienas nodarbošanos, kā arī katra lomu valdes sastāvā.

Arī šogad svinējām lielu jubileju - Briseles mazajiem dejotājiem jau 15 gadu. Šajā avīzes numurā lasīsiet, kā viņi to nosvinēja un kādi viesi bija sabraukuši ciemos. Briseles latviešu koris stāsta par saviem sadraudzības koncertiem - koru festivālā Zaventemā, kā arī ar īgauņu un lietuviešu koriem Briselē un kopīgajiem koncertiem ar Luksemburgas latviešu kori gan Briselē, gan Luksemburgā un koncertu ar Parīzes latviešu kori "Latve". Briseles 21. skautu un gaidu vienība piedalījās starptautiskajā skautu nometnē "Be Prepared" ("Esi gatavs") un stāsta par tur piedzīvoto. Avīzē lasīsiet arī par to, kur tad isti Belģijā var (ne)nopeldēties - Santa stāsta par pieredzi labāko peldvietu meklējumos.

Portretu sērijā šoreiz iepazīsiet Egitu Joelu - uzzināsiet par viņas ikdienas profesiju, hobijiem un to, kādam nozīmīgam pasākumam viņa gatavojas šovasar. Citā intervijā iepazīsīm Raivi Ozoliņu un uzzināsim, kā viņš no dejotājā kļuvis par Briseles dejotāju māksliniecisko vadītāju un, iespējams, jaunāko latviešu deju ansambļa vadītāju.

Sirsnīgais Briseles latviešu teātris arī šogad organizēja labdarības koncertuzvedumu Ukrainas atbalstam. Šogad viņi stāstīja Imanta Ziedoņa "Zaļo pasaku" - latviski, angļiski, franciski, flāmiski un pat ar mākslīgā intelekta (bilžu) palīdzību. Kas notika dažas minūtes pirms koncerta sākuma un kādu neplānotu efektu tas radīja? Šogad papildus koncertam bija arī stāstu vakars, kur organizācijas "Ganta fonds" pārstāvji stāstīja par viņu ikdienas darbu un nesējamiem braucieniem uz Ukrainu.

Brussels Bright gaismu festivāls mūs priecē jau 10 gadu, un šogad jubilejas pasākumā tajā piedalījās arī latviešu gaismu mākslinieki ar instalāciju *Dievišķā ģeometrija*. Avīzē lasīsiet par *Those Guys Lighting* un viņu darba specifiku, kā arī par to, kā top gaismas instalācijas - cik ilgs laiks pāiet no idejas līdz dalībai festivālā.

Dace Kalniņa un Ilze Vesere mūs aizved vēsturiskā ceļojumā. Dace aicina uzzināt vairāk par Zedelgemas karagūstekņu nometni un stāsta par neseno nometnes muzejrezervāta apmeklējumu, kā arī periodikas un muzeju krājumu pieejamajiem faktiem par nometnes ikdienu. Ilze atklāj interesantus faktus par notikumiem pirms vairāk nekā 100 gadiem un runā par to, ko Latvijas prese par Belģiju un latviešiem šeit rakstīja toreiz.

Tuvojas Jāņi un tajos tradicionāli rotājamies ar vainagiem. Bet vai zināt, kā uzpīt vainagu? Dace Ulmane dalās padomos par vainagu pišanu.

Lustīgu Jāņu svinēšanu un jauku vasaru!
Uz tikšanos rudenī!

Jeva Brinkmane

Agnis Sauka

Priekšsēdētājs

Ar prieku turpināšu darboties biedrības valdē. Mums ir jauka komanda, un regulāri saņemam labas atsauksmes par biedrības rīkotajiem pasākumiem, no kuriem lielākie ir Jāņi un Valsts svētki. Mani darboties biedrībā iedvesmo piemēri no trimdas latviešu organizācijām okupācijas laikā, kad latvieši, neskatoties uz padomju represīvo iestāžu aktīvu pretdarbību, spēja pasaulei atgādināt par Baltijas valstu traģēdiju un saglabāt latvietību.

Laine Škoba

Esmu ES Padomes Ģenerālsekretariāta juriste. Biedrības valdē pieskatu ar grāmatām saistītās lietas un nodrošinu kritisku līdzsvaru optimistiem. Brīvajā laikā piedalos viktorinās (Štepselētāju atgriešanās Eiropas lietu filiāle), improvizēju, iesāku un pametu hobijus pusratā, lasu pati un grāmatu kluba ietvaros dzīvi interesējos, ko atraduši un izlasījuši citi.

Jaunā LBB valde

Liāna Amaterē

Dzīvoju Briselē jau vairāk nekā 20 gadus. Ar prieku iesaistos dažādos pasākumos, spēļu sBLT teātrī, dziedu latviešu korī un tagad ar prieku atkārtoti darbošos Latviešu biedrības valdes darbā.

Viesturs Kriškals

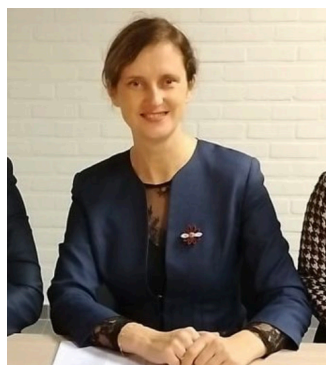
Dzimis Vidzemē, sevī apvienoju ziemeļniecisku mieru, izturību un piedzīvojumu garu. Briselē dzīvoju kopš 2020. gada un ikdienā strādāju Eiropas Ārējās darbības dienesta (EEAS) struktūrās. Ārpus darba aizraujos ar kalniem. Man alpinisms nav tikai hobijs, bet dzīvesveids. Kad nenotiek kāpiens, tad gatavojos nākamajam, trenējoties, plānojot un meklējot jaunus izaicinājumus. Divu dēlu tēvs un viens no Briseles 21. skautu vienības vadītājiem, nododot jaunākajai paaudzei vērtības par atbildību, izturību un komandas garu.

Helēna Veita

Biedrībā darbojos jau vairākus gadus, organizējot pasākumus un kopā ar domubiedriem veidojot vietu, kur satikties, svinēt un saglabāt latviskās tradīcijas ārpus Latvijas. Parāli darbojos Eiropas Latviešu Apvienībā, cepu kūkas, mācos spāņu valodu un gatavojos studijām.

Sanita Karāle

Pēc izglītības un darba pieredzes fizioterapeite. Aktīvi piedalos Beļģijas latviešu sabiedriskajā dzīvē - biedrības valdē un pašdarbības kolektīvos. Valdē ieņemu atbildīgo kasiera amatu. Organizēju latviskos pasākumus Beļģijā - Valsts svētku koncertu un Jāņu ieligošanu.

Šī gada 4.maijā notika Latviešu biedrības Beļģijā valdes vēlēšanas, kurās klātesošie biedri deva mandātu valdei darboties nākošos trīs gadus. Līdzšinējo valdi pameta trīs tās locekļi, kuru vietā nāca trīs citi. Almu Ulmani, Zigo Rutkovski un Lauru Drāznieci nomainīja Viesturs Kriškals, Iveta Kantrima un Liāna Amaterē. Valdē turpina darboties Agnis Sauka, Helēna Veita, Sanita Karāle un Laine Škoba. Liānai šī ir atgriešanās, jo viņa ir bijusi valdē jau iepriekš.

Pateicamies tiem biedriem, kuri godprātīgi un laicīgi samaksā biedra naudu, jo šis ir galvenais biedrības līdzekļu piesaistīšanas avots. Nākamais gads būs izaicinājumiem bagāts, jo vispārēja budžeta taupīšanas zīmē ir būtiski samazināts valsts atbalsts diasporai, un, gatavojoties prezidentūrai ES, Sestdienas skoliņai un pašdarbības kolektīviem vairs nebūs pieejamas telpas Pastāvīgajā pārstāvniecībā.

Iveta Kantrima

Viss laikam sākās ar piparkūkām. Pirms kādiem 11 gadiem pieteicos palīdzēt Briseles 2.Eiropas skolas Ziemassvētku labdarības tirdziņā Latvijas stendā, un sanāk, ka vairāk nekā 10 gadus vai nu palīdzu ar stendu vai pati to vadu. Jo vairāk es daru, jo vairāk es spēju izdarīt. Kad Agnis man piedāvāja darboties arī biedrības valdē, likās, ka man ir vēl enerģija arī šim darbiņam. Kāpēc ne?

Atvadās bijušie valdes locekļi:

Laura Drāzniece

Paldies par iespēju būt daļai no Latviešu biedrības valdes. Tas bija laiks, kad darīju lietas, ko iepriekš nekad nebiju darījusi, iepazinu daudz brīnišķīgu cilvēku un piedzīvoju daudz skaistu kopābūšanas mirkļu. Mans vismīļākais projekts noteikti bija Baltijas ēdienu meistarklase - iespēja caur ēdienu, sarunām un kopā būšanu vēl vairāk sajūst mūsu kopienas spēku un siltumu. Tieši darbošanās biedrībā man deva arī dzirksti un ideju iesaistīties skautu kustības veidošanā. Dzīvojot ārpus Latvijas, būt tik latviskā vidē ir ļoti īpaša sajūta un liela vērtība. Kā "Prāta Vētras" dziesmā teikts - "Tā var nogurt tikai no svētkiem" - un šķiet, ka pienācis laiks stafeti nodot tālāk. No sirds paldies visiem par kopā paveikto un piedzīvoto!

Zigo Rutkovskis

Divi gadi, kurus pavadīju LBB valdē, nav daudz! Tomēr tā bija ļoti vērtīga pieredze, lai saprastu, cik LIELAS pūles tas prasa, lai nodrošinātu biedrības darbību - organizētu pasākumus, meklētu telpas, izpildītājus, nodrošinātu kvalitatīvu apkalpošanu, uzturētu komunikāciju ar biedriem, izmantojot dažādus saziņas kanālus, lobētu tautiešu intereses dažādās sanāksmēs un organizācijās, dažkārt arī nomierinātu kādu neapmierināto prātu un rastu risinājumu neikdienišķās situācijās. Es dodos prom ar pateicību un cieņu pret Agni, Helēnu, Sanitu, Laini, Almu un Lauru un novēlu daudz panākumu un izturību jaunajiem LBB valdes kolēģiem! Lai sokas! Savukārt es apsolos kārtīgi maksāt biedra naudu un palīdzēt kā brīvprātīgais, kad vien man būs tāda iespēja, jo katrs ieguldījums ir no svara, lai mēs varētu uzturēt augstvērtīgu latvisku vidi, dzīvojot Beļģijā. To aicinu aktīvi darīt arī jūs!

Latviešu biedrība Beļģijā ir bijis ļoti interesants piedzīvojums. Sākotnēji nemaz nedomāju, ka iesaistīšos tik daudz, vai, ka izmēģināšu savu roku ar tik dažādiem pienākumiem. Liels prieks par "jauno" (nu jau visiem sen pierasto) biedrības lapu, kas bijis mans projekts un lolojums. Tieši sakārtot tehnoloģijas uztvēru kā savu tiešāko mandātu un uzdevumu valdē. Ļoti daudz kas paspēts arī fonā, ko iespējams parastie biedri nemaz neredz, bet, kas tiešām atvieglo darbu valdes locekļiem. Visjautrākais gan bijuši tieši lieli pasākumi, kuru organizēšanā piedalījos. Nekad neaizmirsīšu savus pirmos Jāņus kā organizatoram. Tie, kas zin aizkulises šiem svētkiem tos ilgi neaizmirsīs. Paldies pārējiem no valdes, kas atbalstīja, palīdzēja, iedrošināja un noticeja. Un vēl lielāks paldies visiem tiem, kas pieteicās kā brīvprātīgie un palīdzēja biedrības pasākumos. Tieši šīs rokas ir tās, kas padara lielo darbu iespējamu. Parasti tie nav lieli darbiņi - tādi kurus spēj paveikt katrs, tādēļ piesakies, ja redzi uzsaukumu! Toties es apsolu braukt ciemos un pārbaudīt, kas ir šie labie rūķīši.

Alma Ulmane

“Be Prepared”

"Esi gatavs" viens no skautisma pamatprincipiem

Šī gada pavasarī Briseles latviešu skauti piedalījās starptautiskajā skautu nometnē “Camporee 2026”, ko organizēja Expat Scouting in Brussels (ESB). Nometnes tēma šogad bija “Be Prepared” (“Esi gatavs”) - viens no skautisma pamatprincipiem, kas caurvija visas aktivitātes un ikdienas dzīvi nometnē.

Nometnē piedalījās skauti no dažādām valstīm - ASV, Lielbritānijas, Ungārijas, Čehijas, Somijas, Zviedrijas un Latvijas. Briseles latviešu skautiem tā bija iespēja ne tikai pārbaudīt savas prasmes dabā, bet arī satikt citus jauniešus no starptautiskās skautu kopienas, sadarboties komandās un

iegūt jaunus draugus.

Programma bija intensīva un daudzveidīga. Skauti apguva pirmās palīdzības pamatus, pilnveidoja orientēšanās prasmes, cēla nojumes un mācījās ugunsкура kurināšanu dažādos apstākļos. Viena no aktivitātēm bija plaša orientēšanās spēle ar kontrolpunktiem un praktiskiem uzdevumiem, kur komandām bija jāparāda gan izturība, gan sadarbības spējas.

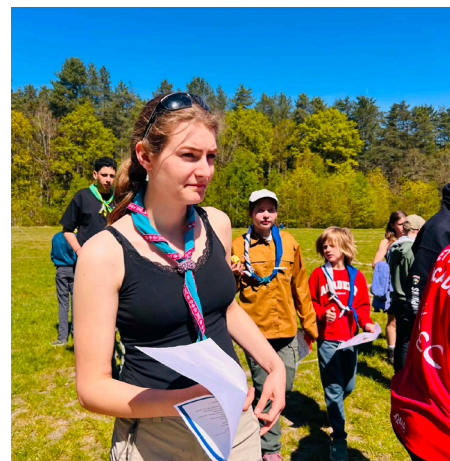
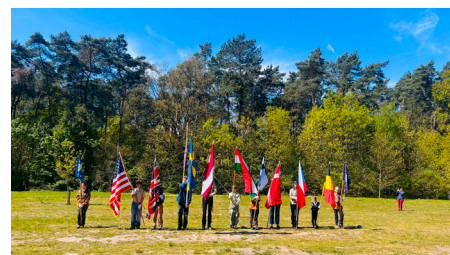
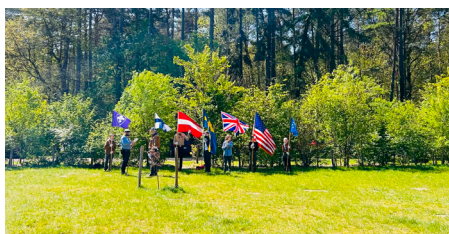
Īpaši vērtīga bija iespēja darboties starptautiskās komandās, kur jauniešiem nācās komunicēt angļu valodā, pieņemt kopīgus lēmumus un mācīties vienam no otra. Tieši šādos brīžos visvairāk izjūtams īstais skautu gars - draudzība, atbildība un

gatavība palīdzēt.

Briseles latviešu skautu vienība aktīvi iesaistījās arī nometnes organizatoriskajā pusē, palīdzot vadīt aktivitātes un nodrošinot uzraudzību dažādās programmas daļās. Šādas starptautiskas nometnes prasa lielu sagatavošanās darbu, taču iegūtā pieredze un bērnu prieks to pilnībā atsver.

Pēc nometnes mājās tika vestas ne tikai nogurušas kājas un dubļaini zābaki, bet arī jaunas draudzības, pieredze un sajūta, ka skautisms joprojām spēj vienot jauniešus pāri valodām un valstīm.

Skauti - vienmēr gatavi!

Es esmu bagāts, man pieder viss – viss, kas ar mani ir noticis!

Tieši tik skaisti 18. aprīļa pēcpusdienā Briseles De MOELIE zālē tika nosvinēta Bērnu un jauniešu deju kolektīva "Briseles latviešu dejojāji" 15. dzimšanas diena. Jubilejas koncerts ar nosaukumu "AUGŠUP" tapa par simbolu neizsīkstošai vēlmei izzināt, pilnveidoties, tiekties uz gaišo un labo, apjaust pasaules plašumus, nobriest un uzdziedēt dvēselē. Bērni ir kā puķuzirņi, kas, no mazas sēkliņas izspraukušies, nemitīgi stiepjas augšup, kaut ko pēta, apgūst un ņemas gudrībā. Bērni ir koši un krāsaini savās izpausmēs, emocijās un draiskulībā. Tas viss jubilejas koncertā tika ievīts deju stāstos, caur kuriem atainojām mūsu bērnu ceļu augšup. Tika dejas bērnu mīļākās dejas no pašu pūra lādes un no skolēnu deju svētkiem Latvijā un citiem koncertiem.

Kā jau katrā lielu svētku reizē uz svinībām aicinājām tuvākos draugus, atbalstītājus, domu biedrus un, protams, mīļās mammas un tētus. Visi kopā dalījāmies burvīgās atmiņās no tā tālā 2011. gada, kad tikai izveidots bērnu deju kolektīvs. Ļoti priecājāmies savu ciemiņu vidū pulcēt arī pašus pirmos dejojājus, kas Briselē uz koncertu ieradās gan no Latvijas, gan Francijas un Spānijas. Tā bija emocionāla satikšanās un iespēja atskatīties pagātnē, redzot, cik lieli šie mazie ķipari izauguši.

Arī koncerta vadītāju lomā iejutās tieši bijušie dejojāji Emīls Baltais un Matīss Baranovskis, un tas, šķiet, radīja sajūtu, ka esam "savējo" vidū.

Kā pienākas nozīmīgās svētku reizēs, mazie dejojāji bija domājuši ne tikai par repertuāra dažādību, bet arī par tērpiem un pārsteigumiem. Svētkus gaidot, tika šūdināti jauni, krāšņi tautastērpi, kas kalpo arī par zīmi pārejai uz jaunu dzīves posmu – bērni pamazām aug un kļūst par jauniešiem. Košie Virgas novada tautastērpi meitām un greznās vestes puīšiem ir zināms simbols pieaugšanai. Par maziem pārsteigumiem parūpējās mūsu atbalstītājs "EZ Rent" - auto nomas uzņēmums Latvijā, kurš mums deva iespēju tikt pie savas personīgās Gotiņas konfektes. Tas bija salds centiens remdēt stresu dejojājiem pirms koncerta un dot enerģijas devu skatītājiem, turklāt - ar pārsteiguma tautasdziesmu uz konfektes ietinamā papīrā. Kā jums patīk mūdienu tautasdziesmas?

Un kas gan tās būtu par svinībām bez ciemiņiem! Protams, arī mēs gaidījām viesus. Ar mums uz skatuves sadejāja mūsu tuvākie draugi no Latvijas – Jauniešu deju kolektīvs PUMPURI no Jūrmalas, ko šobrīd vada mazo briseliešu deju kopas

pirmā vadītāja Dagnija Martinsone. Sadejošana bija kā mazi deju svētki, jo koncerta repertuārā bija arī vairākas kopdejas, kas kopā tika pieslīpētas pirms paša koncerta.

Klāt bija arī daudzi citi atraktīvi ciemiņi – Eiropas jauniešu deju kopa Ausma, Briseles latviešu dejojāji, Latviešu bērnu skoliņa un koris. Ar lielisku humora dzirksti mūs iepriecināja sirsnīgais Briseles latviešu teātris, mazliet ieskicējot dejojāju vecāku sajūtas pirms mazo dejojāju koncertiem.

Šis jubilejas koncerts bija godinājums Briseles bērnu deju kolektīva sākumam un vienlaikus - arī starta signāls turpinājumam. Tas bija mūsu PALDIES vecākiem par viņu nerimstošo mīlestību un patriotismu. Mīļš paldies visiem mūsu sveicējiem par ceļa vārdiem nākamajiem 15 gadiem. Latvija ir redzama un dzīva pasaulē caur to, ka mēs radām kopieni, kopjam latvietību, mūsu tradīcijas un kultūru. Un bērni ir Latvijas nākotne. vecāku komentāri:

Tikrai AUGŠUP! Jo mums ir, kurš rūt un dejoj!!!

Ilze, dejotāja Lukasa mamma

Lieliski sagatavots koncerts - sirsnīgs, emocionāls un vienlaikus jautrs, pārsteigumu pilns. Cepuri nost par to, cik rūpīgi koncertam bija sagatavojušies mazie Briseles dejotāji! Patiess prieks un lepnums par kolektīva vadītāju Ilzi un viņas dejotājiem.

Līva, dejotājas Elizabetes mamma

Šis ir Elizabetes pirmais gads ar mazajiem Briseles latviešu dejotājiem, un viņa ir ātri iejutusies un atradusi latvisku piederības sajūtu Briseles dejojāšo bērnu pulciņā, par ko man ir milzīgs prieks. Nevaru iedomāties labākas, skaistākas un savīļņošākas ugunskristības par piedalīšanos lielajā jubilejas koncertā. Vienmēr ar smaidu atcerēsimies pirmo pieredzi uz lielās skatuves, agros ritus un vēlos vakarus, drudzaino brunču lenču šūšanu un vainagu pišanu, bērnu lielo atdevi un izturību, foršo ballīti pēc koncerta un mūsu miļos Pumpuru ciemiņus. Liels paldies!

Agnis, dejotāju Martas un Tingo tētis

Bērniem gatavošanās koncertam ir gan stresa, gan patīkamu gaidu laiks. Šoreiz uz koncertu no Latvijas bija atbraukusi arī vecāmma, un tas bērniem deva papildu atbildības sajūtu uz skatuves. Apzinot to lielo darbu, ko koncerta tapšanā ir ieguldījuši visi organizētāji, īpaši Ilze. Cepuri nost un liels paldies par šo koncentrēto latviešu kultūras trieciendevu, kuras tagad pietiks ilgākam laikam. Nu, vismaz līdz Jāņiem.

Inese, dejotājas Arītas mamma

Ilze ir izdarījusi lielisku darbu un tas atspoguļojās profesionāli noorganizētā koncertā. Skatījos un baudīju katru deju. Vislielākais prieks ir redzēt izaugsmi bērnos - no nesavācamas nerātņu čupiņas ir radītas skaistas līnijas, taisni nostiepti pirkstgali un iztaisnotas muguras. Bērni pirms koncertiem ir savīļņojuma un uztraukuma pilni un deļā lepnī sper katru soli. Koncerts paskrēja kā mirklis, un tas ir liels kompliments. Bez laba un mērķtiecīga pedagoga tas nebūtu iespējams.

Iveta, dejotāja Toma mamma

Būt daļai no šī koncerta, vērot un līdzdarboties procesā bija patiess prieks un neizmērojams gandarījums! Tam ir vairāki īpaši iemesli. Pirmkārt, tas ļāva vēl spēcīgāk sajūst Latviju - mazu daļiņu no mūsu unikālās kultūras bagātības. Dzīvojot ārpus dzimtenes, šādu brīžus iemācies novērtēt dubultā. Otrkārt, tas lika apzināties, cik talantīgi ir mūsu bērni! Pat ja reizēm gadās pa kādai mazai kļūdiņai, tās nobāl tā fakta priekšā, ka dažas dejas tika apgūtas vien divu nedēļu laikā. Atšķirībā no lielajiem kolektīviem Rīgā, kas mēģina katru vakaru, mūsu bērni kopā sanāk tikai reizi nedēļā. Tas padara rezultātu vēl iespaidīgāku. Treškārt, tā ir pavisam cita sajūta - skatīties uz skatuvi, kur deļo pašas dēļs un viņa draugi. Viņi visi ir tik labi iepazīti gan mēģinājumu vakaros, gan kopīgi aizvadītajos Dziesmu un deļu svētkos. No sirds lepojames ar mūsu jaunajiem talantiem un skolotāju Ilzi, kura spēļ šos dārgakmeņus tā noslīpēt!

Briseles latviešu kora

sadarbības koncerti

Māju sajūta, vienotība, piederība Latvijai, tilts starp valstīm, izdziedāšanās terapija, iespēja svinēt dzīvi ar latviešiem ārpus Latvijas, dinamiskums, diriģents Kārlis ar fantastisku enerģiju, kopā būšana, savas balsis iepazīšana, atbalsts (ar notīm, toniņiem, apģērbiem, aksesuāriem) – tā Briseles latviešu kora koristi raksturo savu kori, kam šī sezona bijusi īpaši piepildīta ar koncertiem, sadarbību un kopā būšanas mirkļiem. Šosezon koris priecēja klausītājus koru festivālā INCHORZA II, Ziemassvētku koncertā ar Beļģijas igauņu un lietuviešu koriem, garīgās mūzikas koncertā kopā ar Luksemburgas latviešu kori “Meluzīna” un sezonas noslēgumā ar Raimonda Paula dziesmām, tās izpildot kopā ar Parīzes latviešu kori “Latve”.

Šo sadarbības koncertu virkne aizsākās ar Briseles latviešu kora piedalīšanos koru festivālā INCHORZA II 13. decembrī, Zaventemas koncertzālē Cultuurcentrum De Factorij. Festivālā uzstājās arī Zaventemas koris Omnia Cantica, spāņu koris El Coro Rocierode Vilvoorde, itāļu koris Il Coro Costalta un gospelkoris The Day by Day Gospel

Singers. Jau nākamajā dienā notika Ziemassvētku koncerts, kas kopā uzstājās Beļģijas igauņu koris “BEENE”, Beļģijas lietuviešu koris “Be lietaus” un Briseles latviešu koris. Koncertā izskanēja dziesmas visās trīs Baltijas valstu valodās un ukraiņu valodā, sniedzot klausītājiem skaistu un visaptverošu ieskatu mūsu kordziedāšanas tradīcijās.

Kordziedāšanas kultūru uz Briseles latviešu kori baudīt nāk ne tikai latvieši, bet arī vairāki ārzemnieki, piemēram, Berts, kurš par savu kora pieredzi izsakās šādi: “Pagājušajā gadā es dziedāju jauktajā korī Beverīna Cēsīs. Man prieks, ka šogad man ir iespēja dziedāt Briseles latviešu korī. Protams, man ļoti patīk latviešu koru daudzbalssīgā mūzika. Briseles korī man patīk tas, ka mūsu diriģents Kārlis ir entuziasma un enerģijas pilns, un pārējie koristi ir draudzīgi”.

Protams, koris nav tikai atpūta, bet arī vieta, kur koristi nāk iepazīt, attīstīt un pārbaudīt savas dziedāšanas prasmes. To apliecina kora izpildītā programma garīgās mūzikas koncertā “Towards the Light”, kur repertuārs bija īpaši

sarežģīts un iekļāva P. Vaska, R. Dubras, G. Faure, M. Durufle, u.c. darbus. Šo programmu Briseles latviešu koris kopā ar Luksemburgas latviešu kori “Meluzīna” martā izpildīja divreiz – Luksemburgā un Briselē. Repertuārs nebūt nebija viegls, bet ieguldītais darbs attaisnojās.

Minētais garīgās mūzikas koncerts bija pirmais Briseles latviešu kora koncerts, kur kora sastāvu papildināja Henrijs Poikāns – komponists ar iespaidīgu kora pieredzi. Viņš Briseles latviešu korī kopš janvāra ieņem kormeistara un vokālā pedagoga lomu. Par savu līdzšinējo pieredzi Briseles korī Henrijs stāsta: “Kopš janvāra darbojos Briseles latviešu korī un man ir liels prieks te būt. Cilvēki ir ļoti sirsnīgi, te ir ļoti silta atmosfēra un jebkurš atnākot, domāju, jūtas iekļauts. Koris ir visai liels - ap 50 cilvēku - ne katrs kolektīvs Latvijā ir tāda apjoma. Tātad interese par dziedāšanu Briselē ir liela. Kora rindās pulcējas ļoti dažādi dziedātāji - gan tādi, kas dziedājuši labākajos Latvijas koros, gan tāsi, kam kora pieredze nāk no mūzikas skolas vai skolas, gan arī tādi, kas tikko tikai uzsākuši savu kordziedāšanas ceļu. Tas ir ļoti interesants mikslis, taču arī rada

savus izaicinājumus. Atnākot uzreiz jutu, ka par kori turēta rūpe, tas nav atstāts novārtā vai stagnējošs, tas lēnām kļūst spējīgāks un veidojas kora kopējā skaņa. Šajos dažos mēnešos bija interesanti piedzīvot, kā koris garīgās mūzikas koncertam apgūst Jāņa Zāliša, Jāzepa Vītola, Marģera Zariņa kora dziesmas, kas nepavisam nav tas vieglākais repertuārs. Taču Briseles latviešu koris to izdarīja vareni. Par to tencinu Briseles latviešu kora diriģentu Kārli Ostrovski. Lai arī turpmāk spars un aizrautība! Centīšos arī no savas puses korim dot labāko, ko varu. Lai dzīvo un lai Briseles kora balsis tālu skan!”

Garīgās mūzikas koncertam sekoja Briseles latviešu kora piedalīšanās 2. maija koncertā “Sanāciet, sadziediet, sasadancojiet”, kur koris kopā ar Parīzes latviešu kori “Latve” izpildīja Raimonda Paula dziesmas. Šeit repertuārā rindojās daudzas no latviešu mūzikas klasikas jautrākajām, romantiskākajām un skaistākajām dziesmām, tā pamatīgi

kontrastējot ar iepriekšējā repertuāra nopietnību. Koncertā piedalījās arī jauniešu deju kopa “Ausma”, bērnu deju kopa “Briseles latviešu dejotāji”, vidējās paaudzes deju kopa “Briseles latviešu dejotāji” un sirsnīgais Briseles latviešu teātris, kopā sniedzot aizraujošu un prieka pilnu koncertu ar izteiktu “māju” sajūtu. Jāizceļ arī kora pianistes Evijas Pūcītes-Bērziņas ieguldītais darbs visas sezonas garumā. Koris un skatītāji noteikti piekritīs – Evij, tu esi lieliska!

Pēc maija koncerta koriste Daina dalījās ar emocijām: “Dziedāšana korī nozīmē darīt kaut ko priecīgu, dullu un skanīgu! Lai arī “dejo” tikai balss saites, bet sajūtas ir kā labā ballīte! Man gandrīz vai žēl visu to, kas nedzied korī. Un tie dziesmu teksti! Kā lieliska grāmata - vienmēr ir, par ko padomāt, un var uzziņāt ko jaunu. Es, piemēram, nezināju, kas ir ratenīca. Tagad zinu.” Skaidrojuma: “ratenīca” ir vārds, ko koristi labi iepazīna dziesmā “Div’ Piebalgas pravieši”.

Jūnija sākumā Briseles latviešu koris sadziedājās ar Nīderlandes latviešu kora koru festivālā Middelburgā, Nīderlandē. Jūlijā Briseles latviešu koris piedalīsies dziedāšanas svētkos Lejasciemā, kur tiks izpildīta koncerta “Manai dzimtenei” programma.

Lai arī turpmāk Briseles latviešu korim netrūkst drosmes uzdrikslēties, iemācīties un izdziedāt!

Noslēgumā - koristes Nīnas sacerētais dzejolītis:

*“Skaist’ dziesmiņas,
Mīļ’ ļautiņi,
Kas par prieku
Pirmdienās!”.*

Atgādinām, ka Briseles latviešu kora mēģinājumi notiek pirmdienās 18.30-21.00. Ja vēlies pievienoties, sazinies ar mums. Gaidām jaunus dziedātājus gan ar iepriekšēju pieredzi, gan bez tās.

Katru gadu pilsētā ienāk zaļš mežs un nokož smakas un smirdoņas, noklusina trokšņus un iznīcina putekļus. Vai Tu atceries, kā pagājušajā gadā mežs ienāca pilsētā?

Zaļā pasaka

sirsnīgais Briseles

latviešu teātris un draugi

Februāra sākumā sirsnīgais Briseles latviešu teātris un dziedošie draugi jau ceturto gadu aicināja radus, draugus, kaimiņus un kolēģus uz koncertuzvedumu Ukrainas atbalstam. Šī gada stāsts - Imanta Ziedoņa "Zaļā pasaka" jeb "A big green forest", kur ar skaņām, smaržām un dažādiem efektiem parādijām labā un ļaunā ciņu un līdzpastāvēšanu.

Koncertuzvedums norisinājās 4 valodās - latviešu, angļu, franču un flāmu. Flāmu valodā Ziedoņa "Zaļā pasaka" nav tulkota, tādēļ nācās to darīt pašiem un te Ineta ar vīru deva savu artavu. Lai pasaku varētu vieglāk uztvert, Ieva sagatavoja ilustrācijas - ar mākslīgā intelekta palīdzību uzburtus pasakas maģiskos skatus.

Šī gada viesi bija īpaši uzaicinātā Ieva Ādamsonē un Ganta fonda pārstāvji no Latvijas. Ievas vēstules (saraksti ar karavīriem frontē) lasījām pagājušajā gada koncertuzvedumā "The Letters" (Vēstules). Ar Ievu iepazināmies pavisam nejausi kara sākumā, kad Ieva uzsāka akciju "Elīza", kuras ietvaros tika gatavoti maskēšanās tikli ukraiņu armijai. Arī teātris un draugi gatavoja un nosūtīja uz Ukrainu šādus tiklus.

Šogad koncertuzvedums noritēja īpašā atmosfērā. Vien dažas minūtes pirms pasākuma sākuma baznīcā pazuda elektrība un visi attapās pilnīgā tumsā. Tomēr tas bija zīmīgi, jo šī situācija atgādina ikdienu Ukrainā - tur elektrības padeve bieži ir traucēta un atliek sēdēt tumsā un gaidīt, kad tā atjaunosies. Mums, par laimi, izdevās atrast vienu

elektrības kontaktu, kur pieslēgt klavieres un mikrofonus, ekrānu un dažus prožektorus. Ierobežotais apgaismojums radīja īpašu un ļoti intīmu noskaņu. Daudzi pat domāja, ka tieši tā viss bijis plānots.

Koncertuzveduma noslēgumā Ieva Ādamsonē un Ganta fonda pārstāvji teica ļoti emocionālu uzrunu - stāstīja par nesen Ukrainā piedzīvoto. Tā kā arī pagājušajā gadā atbalstījām Ganta fonda Ukrainas projektu, tad šogad dāvanā saņēmām karogu ar ukraiņu karavīru parakstiem - sirsnīgs paldies par šo cieņas apliecinājumu.

Līdz ar koncertuzvedumu sirsnīgais Briseles latviešu teātris organizēja arī **stāstu un dziesmu vakaru kopā ar Ievu Ādamsoni un Ganta fonda pārstāvjiem**. Ieva tikko bija atgriezusies no Ukrainas un bija daudz ko stāstīt gan par ikdienu Ukrainā, gan par palīdzības organizēšanu karavīriem.

Sirsnīgais Briseles latviešu teātris un dziedošie draugi: Annija Malzubre, Baiba Bartuševica, Dace Bartuševica, Dace Kalniņa, Dace Rubene, Daina Kovaļevska, Edvards Pavļuts, Ieva Brinkmane, Inese Ozoliņa, Inese Slava, Inese Vīgante, Ineta Strautiņa, Inga Bartkeviča, Iveta Ozoliņa, Jānis Kincis, Jānis Malzubris, Jolanta Stiprā, Jorens Aizsils, Katrīna Sproģe, Laura Leimane, Liāna Amaterē, Ken Serrien, Krista Bergmane, Kristīna Lange, Sanita Karāle, Tomass Ozoliņš, Valdis Kudiņš, Velta Cikina, Vic Cano, Vincent Carbonnel, Zigo Rutkovskis, Zane Birzniece.

Režisore: Andra Baltmane, projekta idejas autore un koordinatore: Dace Kalniņa, diriģents Kārlis Rihards Ostrovskis, pie klavierēm Evija Pūcīte-Bērziņa, kokles spēle Baiba Bartuševica, Dace Kalniņa, Evija Pūcīte-Bērziņa, pūšamie instrumenti Ken Serrien, perkusijas Gilles Servais, bašģitāra Kārlis Malzubris, digitālā vizualizācija Ieva Brinkmane.

Koncertuzveduma un stāstu vakara dalībnieki saziedoja rekordlielu naudas summu - vairāk nekā 8000 eiro. Tos Ganta fonds nosūtīja uz Ukrainu, lai tur nodrošinātu ievainoto karavīru evakuāciju mēneša garumā, kā arī lai iegādātos nepieciešamās aizsardzības iekārtas.

Ukrainai palīdzība ir nepieciešama joprojām. Palīdz palīdzēt!

Ganta Fonds
LV76HABA0551055747168
Ziedojuma mērķis: Atbalsts Ukrainai

Šos projektus organizējam un piedalāmies brīvprātīgi. Izmaksas sedzam paši un priecājamies, ja mūs atbalsta sponsori.
Paldies latviešu biedrībai Beļģijā par palīdzību!
Paldies Latvijas vēstniecībai Beļģijā par atbalstu!
Paldies Mārtiņam Staķim par atbalstu!
Paldies Latvijas pastāvīgajai pārstāvniecībai Eiropas Savienībā par iespēju rīkot teātra mēģinājumus!

Raivis Ozoliņš

iespējams, jaunākais latviešu deju ansambļa vadītājs

Raivis Ozoliņš, šobrīd mācoties 12.klasē, jau gadu vada Briseles latviešu deju ansambli, kuri pa šo laiku uzstājušies nu jau vismaz 3 lielākos koncertos.

Kā sākās tava saikne ar tautas dejām?

Sešu gadu vecumā sāku deju bērnu un jauniešu deju kolektīvā "Pīlādītis", Ogrē. Vai es pats jau bērnībā zināju, ka būšu deju vadītājs? Ne gluži. Jāsaka, ka man ļoti patika spēlēt futbolu, bet mamma Inese rosināja raudzīties arī tautas deju virzienā. Sākumā nemaz tik liels deju priekšnieks nebija, tomēr, redzot, cik forši cilvēki ir kolektīvā, nodarbojos ar abiem - gan futbolu, gan tautas dejām. Mani pirmie skolēni Dziesmu un deju svētki, kā arī deju ansambļa brauciens uz Horvātiju bija pirmie lielākie notikumi, kas iespaidojuši atmiņā. Kad ieradās Briselē, man bija kādu četru gadu pauze deju pasaulē, līdz sāku deju Eiropas jauniešu deju kopā "Ausma", ko vada Alma Ulmane un Marika Gulēna-Taube. Sešos gadus uzkrātā pieredze Latvijā ļāva dažkārt citiem deju vadītājiem parādīt deju tehniku, izstāstīt kaut ko par deju ideju, soli, - jutu, ka man bija lietas, ko varēju nodot tālāk. Tā pamazām nonācu līdz "Ausmas" repetitora vietai. Tobrīd arī bija liels entuziasms atgriezties dejās, gribējās visu izziņāt daudz dziļāk. Dalība uzvedumā "Dziesma deju, deju skan" pagājušā gada vasarā bija izšķirošais mirklis, kad pievienojos arī Briseles latviešu deju ansamblim. Iepriekšējā vadītāja noslēdza savu darbu posmu, kas deva papildu stimulu domāt par dziļāku iesaisti.

Vai deju tautas dejas ir stilīgi?

Bija kāds mirklis skolā, kad sajutu - apkārtējiem likās, ka deju nav stilīgi; tas bija vairāk aktuāli tieši puišu starpā. Likās, ka ir citas, daudz stilīgākas

Priekšā - smukie, aizmugurē - tie, kas prot noturēt līniju!

Puiši mīcās, meitas līgojas!

Tagad visi vienu flīzi uz aizmuguri!

Meitas, padejotiet vienu puiši uz priekšu! Pārējie - nu vienkārši dariet, ko jūs darījāt!

Puiši mēģina neapmaldīties pirmajā formācijā!

Puiši, rokas jāpado vērāk! Meitas jau izgriezušās, bet jūs esat padevuši rokas kā tādi ubagi!

Jums tā klibā arāja kāja sāp! Es gribu izjust jūsu sāpes!

Rokas stingri turiet sānos, citādi tādas vistas vien sanāk!

Šie nav latviešu tautas ticējumi, gada spārnotie teicieni vai dialogi teātra studijā. Šis ir Raivja Ozoliņa - iespējams, jaunākā deju kopas vadītāja pasaulē - norādes Briseles latviešu deju ansambliem ceturtdienu mēģinājumos (paldies deju ansamblim, kas rūpīgi klausījās un pierakstīja!)

lietas, ko darīt. Tagad, protams, tā vairs nelielas. Skatoties atpakaļ bērnībā, man jāsaka arī paldies mammai, kas palīdzēja pieņemt lēmumu palikt tautas dejās mirkli, kad man gribējās iet prom. Domāju arī, ka Latvijā dejot tautas dejas šobrīd ir ļoti aktuāli, to dara daudzi jaunieši. Kopumā Latvijā cilvēki saprot, ka dejot nav tik vienkārši un novērtē dejotājus, kas to var un māk. Šobrīd tautas dejas Latvijā konkurē ar sporta un citām aktivitātēm, ir daudz cilvēku, kas to vēlas darīt. Beļģijā, piemēram, šādas izteiktas tautas deju kustības nav. Beļģi dejo dažādas citas dejas, tāpēc tas ir ļoti īpaši, ka mēs šeit dejojām savas dejas un piedalāmies koncertos. Te vērts atkal pieminēt pagājušā gada lieluzvedumu “Dziesma dejo, deja skan” Dziesmu svētku estrādē Rīgā. Tajā bijām ne vien dažāda vecuma un stila dejotāji no visas Latvijas un ārvalstīm, bet arī kopā dažādi žanri – koru kolektīvi, tautas ansambļi, izcila scenogrāfija. Šādi pasākumi tiešām iedvesmo darīt un turpināt.

Kā ir no dejotāja kļūt par vadītāju ?

No dejotāja par vadītāju kļuva ļoti negaidīti. Lai arī sākumā biju satraucies, kā sanāks, tomēr lietas notika pašas no sevis. Jāatzīst, tā arī bija mana ļoti apzināta izvēle - kļūt par vadītāju. Man ļoti patīk dejot, bet ir milzīga gandarījuma sajūta, ka dejotājiem, ko esmu mācījis, sanāk izdejojot, uzstāties, smaidīt dejas laikā un dot prieku skatītājiem. Šis gandarījums ir lielāks par pašu deju. Mācot otram, es iemācos daudz vairāk. Atceros gatavošanos pirmajam mēģinājumam - skatījos pamatsoļu grāmatas, studēju un iestudēju, lēkāju, lai saprastu, kā visas nianšes iemācīt citiem. Mācīties nevis sev, bet zināt, kā to iemācīt citiem, ir pavisam citādāk. Piemēram, līdz vadītāja lomai īpaši nebiju domājis par meiteņu kombinācijām – kā meitenes tur rokas, kā deju solis izskatīsies svārkos; tagad tam visam jāpievērš uzmanība.

Ar ko vidējās paaudzes kolektīvs atšķiras no jauniešu kolektīva?

Lielajiem dejotājiem ir daudz vairāk pieredzes – mums ir dejotāji, kas ir dejujuši ilgāk, nekā es esmu uz šīs pasaules, piedalījušies daudzos koncertos, Deju svētkos, tāpēc ir daudz vieglāk šo kolektīvu vadīt un virzīt uz priekšu. Vienmēr ir kāds, kas jau deju ir dejojis, varam apmainīties ar viedokļiem. Jauniešu ansambli lielāks slogs ir vadītājam un repetitoram, ir daudz vairāk jautājumu, savukārt arī krietni mazāk pretošanās tam, ko vadītājs saka. Ar lielajiem dažreiz ir jāpacinās, jādiskutē.

Kas motivē cilvēkus, kam ir darbs, ģimene un maz laika, pievērsties dejām?

Griba uzturēt Latvijas kultūru un attīstīties tajā ir lielāka motivācija nākt dejot. Otra būtiska lieta ir kolektīva atmosfēra - tā ir lieliska, gribas nākt uz nodarbībām. Pat, ja dejušana ir vairāk sports un aktivitāte, pēc kuras esam noguruši, tā ir arī kā atpūta, kuru visi pavadām kopā.

Kādas sajūtas tu gribi radīt skatītājiem?

Koncertos vēlos skatītājiem parādīt mūsu kultūru, nodot ideju par tautas deju tālāk. Cilvēkiem, kas nav no Latvijas, vēlos parādīt, kas tas vispār ir, kādas ir mūsu tradīcijas.

Dejas ir vienlaikus arī teātris – mums ir jāmeklē izstāstīt dejas stāstu ar aktiermākslu. Ir svarīgi ne tikai tehniski izdejojot soli, bet pievērst uzmanību, kā tieši pakustas roka, pieliecas galva vai kāds ir dejotāju skatiens. Tas viss veido stāstu. Piemēram, katrai gadskārtai ir sava ideja - ir ķekartnieku dejas, Jāņu dejas un citas, tās katra stāsta par mūsu dažādajām tradīcijām.

Man atkal jāpiemin uzvedums “Dziesma dejo, deja skan” - ļoti emocionāls bija brīdis, kad mēs, dejotāji, beigās arī dziedājām. Parasti, pat Dziesmu un deju svētkos, šīs disciplīnas ir nodalītas, bet šajā uzvedumā tas viss bija kopā. Tautiskais ar moderno, dziesma ar deju. Tā kopības sajūta bija ļoti liels gandarījums, un to vēlos nodot arī skatītājiem.

Kādi ir tavi nākotnes mērķi saistībā ar tautas deju?

Es pats tuvā nākotnē vēlos studēt ķīmiju. Dejušana un kolektīva vadīšana ir mans hobijs, vismaz pagaidām. Lai gan vēlos sevi atrast arī ķīmijā, man gribas arī attīstīt dejušanu tieši diasporā, un to turpināšu darīt. Bieži ir priekšstats, ka diasporas dejotāju līmenis ir zemāks nekā Latvijā, bet tā tam nav jābūt. Es vēlos parādīt, ka diasporas latvieši ir lieliski dejotāji, vēlos celt dejotāju līmeni un attīstīt šo kultūras nozari ārvalstīs.

Kāpēc izvēlēties iet dejot?

Dejas ir vislabākā kombinācija starp fizisko aktivitāti un kultūras uzturēšanu. Dejotāji ir visforšākie un enerģētiskākie cilvēki visos līmeņos!

Zēdelgemas vēstures takas staigājot

2026. gada aprīļa otrajā pusē grupiņa draugu un vēstures entuziastu devās uz Zēdelgemu - mazu pilsētiņu pie Briges, kur no 1945. gada septembrā līdz 1946. gada maijam darbojās Britu armijas pārraudzītā karagūstekņu nometne Nr. 2227 ("POW Camp 2227"). Zēdelgema tiek dēvēta arī par Cedelghēmu vai Cēdelgemu.

Pēc Vācijas kapitulācijas Rietumu sabiedroto gūstā nonāca ap 25 400 Vācijas militārajās vienībās dienējušo Latvijas karavīru, kurus ievietoja vairāk nekā 230 dažādās karagūstekņu nometnēs Vācijā, Francijā, Beļģijā un citur. Lielākā daļa latviešu karavīru atradās britu kontrolētajās Putlosas, Neiengammes, Heides (Vācijā) un Vilvordas (Beļģijā) nometnēs, no kurām tos 1945. gada septembrī un novembrī vilciena vagonos pārvietoja uz Zēdelgemas karagūstekņu nometni. Tajā atradās vairāk nekā 11 727 nacistiskās Vācijas bruņotajos spēkos dienējušie latviešu karavīri, kā arī 2800 igauņu un 1700 lietuviešu. Nometnē mita arī aptuveni 700 kara invalīdu. Visā nometnē bija aptuveni 63 000 kara gūstekņu, galvenokārt vācieši.

Baltiešu nometne bija sadalīta trīs nodaļumos jeb "keidžos" (cage). Katrā bija līdz 5200 vīru. Tos šķīra dzeloņstieplu žogi un sargposteņi ik pēc simts metriem. Nodaļums bija 75 m plats un 900 m garš, barakas bija izvietotas rindās. Karavīri drikstēja pārvietoties tikai savā nodaļumā.

Runājot ar draugiem par šo un to, atklājās, ka vairākiem no mums šajā nometnē ir bijuši radnieki. Daudzi atcerējās stāstu par tēlnieka Kristapa Gulbja veidoto pieminekli ar bišu stropu, ko Zēdelgemā uzcēla 2018. gadā kā brīvības simbolu, bet vietējo politiķu spiediena rezultātā pieminekli nācās noņemt un aizvest uz Lestenes brāļu kapiem Latvijā. Tā kā no mums neviens nebija bijis Zēdelgemā, nolēmām braukt ekspedīcijā un noskaidrot, kas ir saglabāties no šīs kara gūstekņu nometnes.

Ekspedīcijas dienā mūs sagaidīja "Vlothemveld" dabas rezervāta gidis un Pols Deniss, kurš jau ilgu laiku apkopo informāciju par Zēdelgemas nometni un tur pabijušo karavīru likteņiem. Pateicoties Polam, vairāki no mums ir atklājuši dažādus nezināmus faktus par ģimenes locekļiem, kas bijuši Zēdelgemas nometnē.

Kara gūstekņu nometni 1945. gadā ierīkoja pirmskara municijas noliktavu kompleksā. To apsargāja beļģu karavīri, bet administrācija

bija britu atbildībā. Šobrīd publikai ir pieejama tikai viena daļa no kādreiz eksistējušās nometnes - POW 2226. Šajā vietā bija izmitināti vācu karavīri. Pārējā kādreizējā karagūstekņu nometne pašlaik ir dabas rezervāts. Latviešu, igauņu un lietuviešu nometnes tagad ir nepieejamas rezervāta daļas. Tomēr, neskatoties uz to, kara gūstekņu ikdienas gaitas un nometnes elpu var viegli iztēloties. Barakas vēl ir labi saglabājušās (no katra barakas tipa pa vienam), ir fotogrāfijas un skaidrojumi flāmu valodā, kā arī var aplūkot dažus vācu karavīru nometnē veidotos mākslas darbus.

Nometnē valdīja dzelzaina disciplīna un briti stingri kontrolēja kārtību un tīrību. Vienā barakā mitinājās ap 120 karavīru.

Dienas kārtība:

5.30 celšanās
6.15 tēja
7.00-7.30 rīta pārbaude
8.00 dažādi darbi
10.00-12.00 telpu vēdināšana, uzturēšanās ārā jebkādos laika apstākļos
12.00 pusdienas
17.00-18.00 vakara pārbaude
18.00 vakariņas
22.00 naktsmiers

Citu nometņu vidū Zēdelgema izcēlās ne tikai ar īpaši lielu latviešu karagūstekņu skaitu – apmēram 45% no visiem Rietumu gūstā

nonākušajiem latviešu karavīriem -, bet arī ar neparasti rosīgu sabiedrisko dzīvi. 1., 2. un 3. nodaļumā notika vairākas nodarbinātības aktivitātes - informācijas nodaļa (izdevniecība ar vairākiem dažāda satura avīzēm), sarīkojumu nodaļa (teātris, varietē, koris, priekšlasījumi) un izglītības nodaļa (skola, kursi, bibliotēka, mākslas kopa, akadēmiskā kopa, amatnieku kopa), kā arī sporta aktivitātes un skautu vienības. Šajā interešu un kultūras darbā lielu atbalstu sniedza Latvijas Sarkanā Krusta Beļģijas nodaļa. Tomēr dzīves apstākļi bija grūti - trūka pārtikas un apģērba, turklāt saikne ar ārpusauli bija visai ierobežota un dienas ritms vairāk līdzinājās cietuma ikdienai. Šādos apstākļos plauka un zēla melnais tirgus. Daudzi pārdeva savus pulksteņus, gredzenus, kā arī pašdarinātus objektus, lai tiktu pie kārotām cigaretēm vai pārtikas.

Daudzi karagūstekņi nomāktības dēļ neiesaistījās nekādās sociālajās aktivitātēs. Tomēr citiem tā bija vienīgā iespēja sajūties noderīgiem un nezaudēt pašcieņu. Slimos un novājējušos karavīrus ārstēja turpat īpašā barakā, lai gan smagākos gadījumos tos vedā uz Ostendes slimnīcu. Nometnes laikā mira gandrīz 90 karavīri, tie atdusas Lommeles kapos.

Stāsti no savējiem

Dace Kalniņa

Pavisam nesen uzzināju, ka mans vecmāmiņas brālēns Dailonis Olmanis arī bija Zēdelgemas nometnē. Par Dailoni mana ģimene zināja tikai to, ka viņš pēc kara emigrējis uz Austrāliju un neko vairāk. Man bija liela interese noskaidrot, kā dzīvoja cilvēks ar tik interesantu vārdu. Milzīgs pārsteigums bija, kad uzzināju, ka Dailonis ir bijis teātra varietē trupas "Runcis sprostā" aktieris Zēdelgemā. Vēlāk viņš aktīvi darbojies Pērtas latviešu teātrī, kur bija gan dekorators, gan arī režisors. Teātris, kā izrādās, manai ģimenei ir ģēnos :

Ilze Lauva

Arī es par vecmamma brāļa kara gaitām uzzināju tikai pirms pāris gadiem, pateicoties Ilzes Veseres interesei un zināšanām par dzimtu pētniecību. Bērnībā no radiem Austrālijā saņēmām skaistus Ziemassvētku apsveikumus un albumos atrodu melnbaltas fotogrāfijas, ko viņi mums sūtījuši, bet ģimenē nekad netika runāts par to, kā radi tur nokļuvi. Izrādās, Vilis Kārklis dienējis leģionā, kara beigās atkāpjoties nokļuvis Vācijā un vēlāk Zēdelgemas nometnē. 1948. gadā apprecējās vācu meiteni, un 1950. gada decembrī, jau ar divām mazām meitiņām, abi kāpuši uz kuģa, kas devies uz Austrāliju. Interesanti, ka vācu ģimenē Libšicē dzimusī meitene Ēva Austrālijas naturalizācijas dokumentos pie tautības norādījis 'latvieti'. Sazinoties ar Viļa mazbērniem Adelaidē, uzzināju, ka Vilis un Ēva šad tad sarunājušies jauktā vācu un latviešu valodā, bet bērniem latviski gan neviens neesot mācījis. Arī par savām kara gaitām un atrašanos karagūstekņu nometnē Vilis runājis ļoti reti un nelabprāt. Daudz līdzību mana radnieka liktenī saskatu ar Ilmāra Belta atmiņu stāstu "No Ifs or Buts".

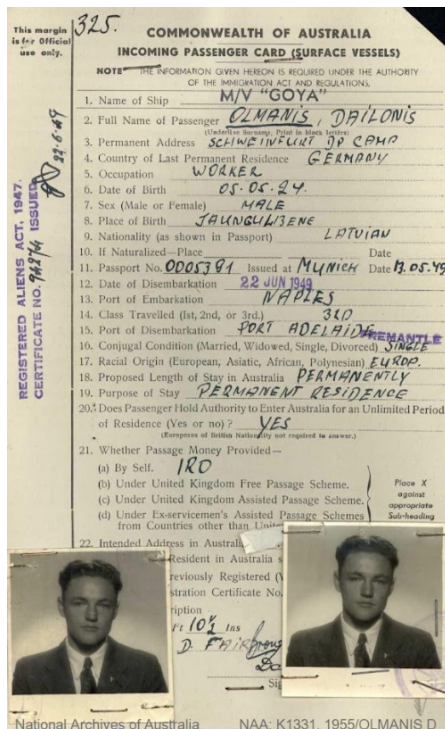

Foto: Pol Denys digitālais arhīvs

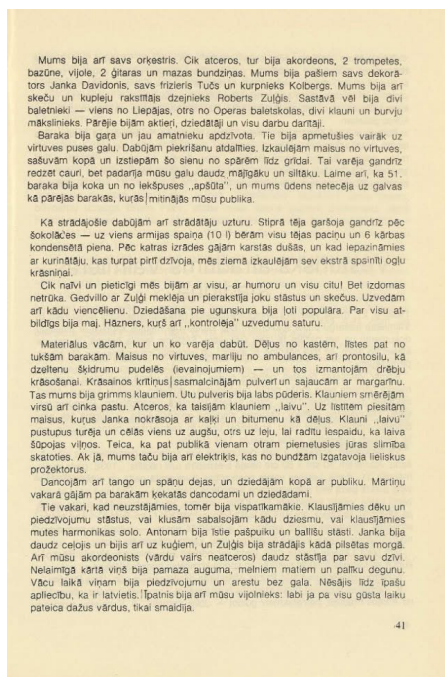

Foto: Pol Denys digitālais arhīvs
Dailonis Olmanis arī ir pierakstījis dažas atmiņas. (Daugavas Vanagu mēnešraksts Nr. 6 1990)

Zigo Rutkovskis

Manas pirmās atmiņas par Nikolaju Kivlenieku saistās ar manu vecvecāku māju Jūrmalā, kur uz plaukta stāvēja skaista kāzu bilde ar staltu vīrieti un līgavu garā, koši baltā kāzu kleitā, kuri, ienākot viesistabā, raudzījās tieši pretī. Tādas kāzu bildes okupētajā Latvijā ieraudzīt nevarēja. Tad es uzzināju, ka vīrietis ir mana vectēva brālis, kurš dzīvo Adelaidē, Austrālijā. Par viņa skarbo likteni jaunībā, tai skaitā atrašanos Zēdelgemas kara gūstekņu nometnē vēl pusaudža gados, viņa abas meitas Austrālijā un mēs - ģimene Latvijā - uzzinājām tikai pēc viņa došanās mūžībā 1995.gadā. Viņš par to nerunāja. Apmeklējot Zēdelgemas nometni un atceroties manu neilgo saskarsmi ar viņu, es labāk saprotu, kādēļ. Koļas onkulim, kā mēs viņu devējām ģimenē, vienmēr bija svarīga ģimene! Piedzīvojis padomju okupantu ļaunumu pret ģimeni, kurai tikai atņemtas dzimtās mājas un saimniecība, un tikai mana vecvectēva latviešu strēlnieka pagātnei paglābojot no izvešanas, viņš centās pasargāt to arī pēc kara. Pēc izkļūšanas no Zēdelgemas nometnes un nokļūšanas Austrālijā caur Vāciju, viņš uzmeklēja savus vecākus, izmantojot Daugavas Vanagu saziņas iespējas, tikai 1960to gadu sākumā, kad bija drošība, ka vecāki necietīs. Pirmā atkalsatikšanās ar vecākiem un brāli notika 1978.gadā visuredzošā čekas aģentu uzraudzībā, kuri neslēpjoties uzraudzīja katru viņa soli. Ik pa laikam viņš caur Daugavas Vanagiem atsūtīja kādu paciņu ar pārtiku un dažām sadzīvīskām lietām. Ar laiku sūtījumus sūtīja arī viņa abas meitas, nostiprinot mūsu ģimenes saiknes līdz pat šodienai. Arī viņas jau vairākkārt ir apmeklējušas Latviju un tēva dzimtajā vietā. Viņa pēdējais brauciens uz jau neatkarību atguvušo Latviju bija 1992. gadā, kad viņš beidzot varēja apmeklēt savas dzimtas mājas Viļakā, un Dzimtenē dzirdēt "Dievs, Svētī Latviju!", ļaujot savām asarām skaļi ritēt pār vaigiem...

1945. gads

Līdzgema svarīgie notikumi

2. Septembris

Iebrauc pirmie ešloni no dažādām noietnēm.

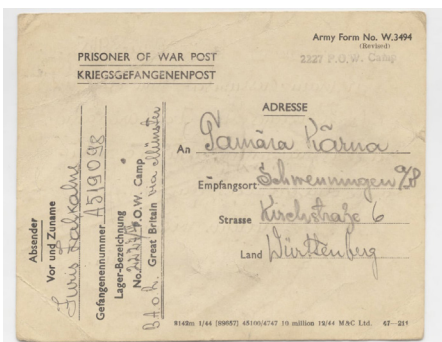
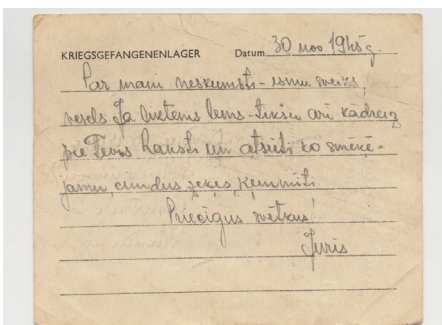
Foto: Latvijas Kara muzejs

27. Septembris

Karagūstekņi sāk organizēt dažādus kursus vidusskolas programmas apmērā, populāri ir angļu, vācu, franču valodu kursi, kā arī tēmas par lauksaimniecību un medicīnu.

21. Oktobris

Karagūstekņiem atļauj nosūtīt radniekiem pastkarti ar maksimums 25 vārdiem.

Teksts: foto:

Foto: Lāsmas un Ojars Rozītis ģimenes arhīvs, Pol Denys digitālais arhīvs

Foto: nezināms autors

23. Oktobris

Visas pulcēšanās aktivitātes ir aizliegtas uz mēnesi, jo uzliesmo tifa gadījumi. Karagūstekņiem lielākā daļa laika jāpavada ārā.

18. Novembris

2. nodalījumā atklāj 2 m augstu Brīvības pieminekli. Idejas autors bija Jānis Juškevičs, bet tēlnieks – Ēriks Šics. Lai izgatavotu pieminekļa kopiju, autori sagatavoja eksperimentālu "amerikāņu maisījumu", kas sastāvēja no utu pulvera, cementa, margarīna un citām sastāvdaļām.

Foto: Latvijas Kara Muzejs

20. Novembris

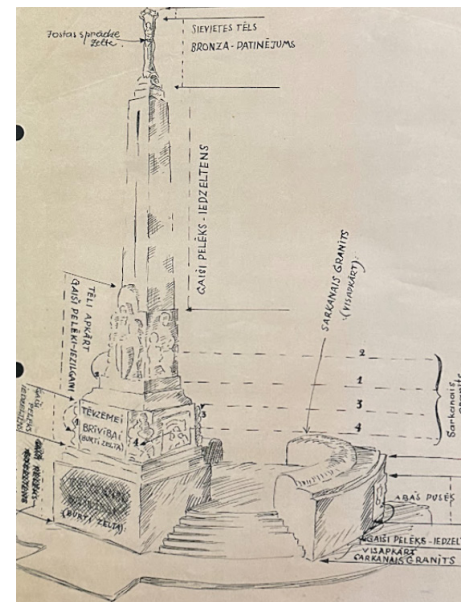
Pa skaļruņiem atskaņo Nirnbergas starptautiskā kara tribunāla tiesas sēdes procesu, kur uzsāk tiesāt nacistiskos noziedzniekus. No nosodījuma izslēdz karavīrus, kuriem bija piespiedu mobilizācija.

28. Novembris

Pulkvedis Arvīds Kripēns mēģina izdarīt pašnāvību, lai izvairītos no izdošanas Padomju Savienībai. Kultūras aktivitātes pierimst, aktīvāka dalība dievkalpojumos.

Foto: Latvijas Kara Muzejs

Decembris

Pārtikas devas krietni samazinās un laiks kļūst arvien aukstāks, pat -20°C naktī. Karagūstekņi nereti guļ kopā pa divi. Kad barakā iebūvē krāsniņas, sildīšanās notiek rindās kārtībā.

Ikdienas pārtika - 1600 kalorijas dienā. Brokastis tēja un putra, pusdienās šķidrums ar dārzeņiem, vakariņās dažas maizes šķēles ar margarīnu vai ievārijumu. Dažkārt konservi vai siers, arī ābola daļa.

24. Decembris

Barakās dažāds noskaņojums. Citur svin svētkus ar pašdarinātām eglītēm, dzied dziesmas un iet ķekātās, citur valda drūma atmosfēra. Dāvana no Latvijas Sarkanā Krusta - 450 angļu cigaretes katram karavīram, kā arī 1 aploksne, 3 vēstuļu lapas, 1 poga un diegs.

28. Decembris

Daugavas Vanagu dibināšana, 2. nodaļuma teātra zālē sanāk gandrīz 300 delegātu. Pirmajā pagaidu valdē par organizācijas priekšnieku ievēl pulkvedi Vili Janumu.

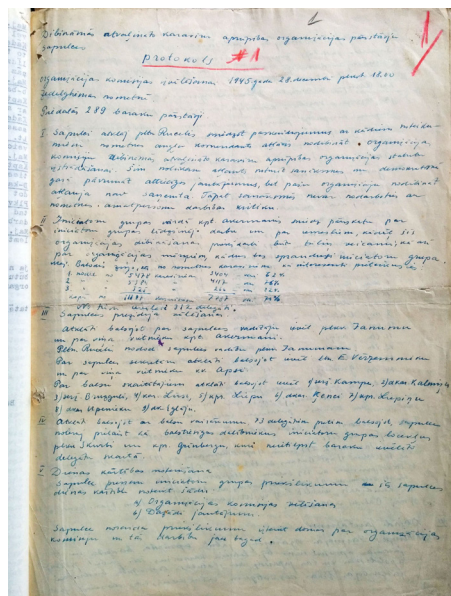

Foto: Protokols Latviešu centra "Bèrzaine" arhivs Freiburgā

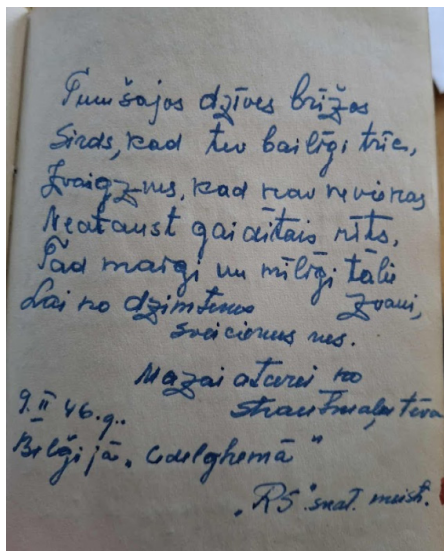

Foto: Jāņa Davidoņa atmiņu klade

1946. gads.

22. janvāris

Padomju Savienības repatriācijas komisija aģitē karavīrus, lai tie brauktu uz Latviju. Viņiem tiek apsolīts darbs un iespēja satikt ģimeni. Piesakās 220 karavīru, galvenokārt jaunieši. Daudzi tika vēlāk izsūtīti uz Sibīriju.

25. janvāris

Zviedrijā autoritātes izdod 146 leģiona karavīrus Padomju Savienībai. Šī ziņa izraisa lielas bailes un neziņu karavīru vidū arī Zēdelgemā - ja nu viņi ir nākamie?

13. janvāris

Zēdelgemā izveidoto Brīvības pieminekļa atveidojumu sūta uz Briseles kara muzeju, bet tā turpmākais liktenis nav zināms.

5. Februāris

Britu armijas virsnieki paziņo par kara gūstekņu atlaišanu.

7. Marts

Izbrauc pirmais ešelons. Karavīri saņem atbrīvošanas apliecības no Vācijas armijas, kas viņiem dod tiesības apmesties konkrētās pārvietoto personu ("dīpīšu") nometnēs Vācijā un pretendēt uz starptautisko palīdzības organizāciju materiālo atbalstu.

21. Maijs plkst. 9.15

Izbrauc pēdējais ešelons, tajā galvenokārt karavīri no 1. nodaļuma - jaunieši, kora "Dziedonis" dziedātāji, varietē trupas "Runcis Sprostā" dalībnieki, kā arī sanitāri un ārsti. Likteņi aizved izbijušos karagūstekņus uz dažādām rietumu pasaules malām - Austrāliju, ASV, Kanādu, Lielbritāniju, Vāciju, Franciju, bet daļa paliek arī Beļģijā.

Foto: Latvijas Kara Muzejs

Zēdelgema nometnes skice.

Foto no Kara muzeja izstādes "Izdzīvošanas māksla. Zēdelgema"

Izmantotie materiāli:

Izstāde Kara muzejā "Izdzīvošanas māksla. Zēdelgema". Izstādi joprojām var apskatīties Kara Muzejā Rīgā.
<https://diaspora.arhivi.lv/karagustekni/index.php/zedelgema/>
<https://zedelgempowcamp.be>
www.vloethemveld.be
 Dokumentālā filma "Zēdelgema", Režisors Andris Feldmanis 2016
 Vilis Hāzners, "Laiks, Telpa, Ļaudis - Daugavas Vanagu organizācijas pirmie 25 gadi", 1974.g.

Jānis Sudrabiņš, "Toreiz aiz dzelozņoga" 1966.g.
 Egils Kalme, "Brīvības Ēnā" 1985.g.
 Viktors Štraubs, "Neziņas gadi" 2012.g.
 Jānis Zemītis, "Nenoslēgtais loks" 2013.g.
 Baņuta Rubess, "Te bija Brunis" 2024.g.
 Īpašs PALDIES Pol Denys, Jānim Tomaševskim (Latvijas Kara Muzejs) un Leldei Neimanei (Latvijas Okupācijas Muzejs) par palīdzību un atbalstu vēstures liecību meklēšanā.

Latvieši Beļģijā

pirms vairāk nekā 100 gadiem

Jau 1897. gadā Briselē ieradās jaunais mākslas students, jūrmalnieks **Augusts Bija** (1872–1957). Viņš iestājās Beļģijas Karaliskajā Mākslas akadēmijā, lai studētu tēlniecību, turpinot jau iepriekš iesākto ceļu mākslā. Līdz tam Augusts Bija bija apguvis amata prasmes Rīgā un papildinājis zināšanas Kristiānijā – mūsdienu Oslo. Tieši viņu var uzskatīt par pirmo šobrīd oficiāli zināmo latvieti Beļģijā. Par latviešu mākslinieka dzīvi un darba gaitām Briselē 1914. gadā plaši raksta laikraksts “Dzimtenes Vēstnesis”.

Pēc 1905. gada revolūcijas notikumiem Briselē patvērumu bija atraduši vairāki Latvijas Sociāldemokrātiskās Strādnieku partijas (LSDSP) aktīvi dalībnieki. Piemēram, pēc Rīgas sociāldemokrātiskās organizācijas ierosinājuma grupa revolucionāru devās uz Briseli, lai caur Ģentes un Hamburgas ostām organizētu municijas un ieroču sūtījumus uz Latviju. Ģentē policijas rokās krita **Jēkabs Kovaļevskis** (1862–1943) un **Ferdinands Grīniņš** (segvārds *Burlaks*,

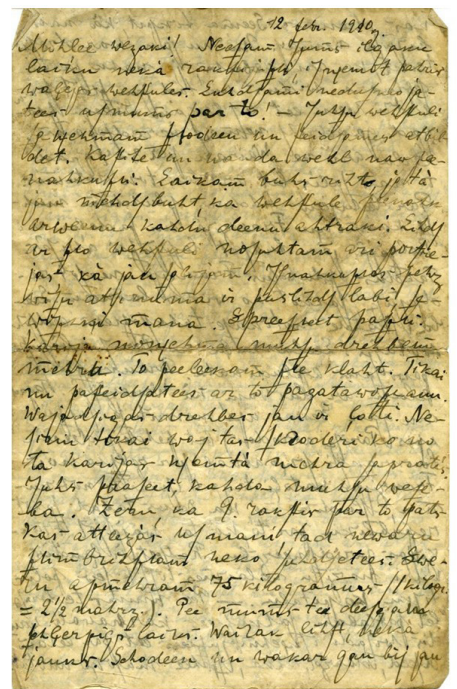
1884–1907), un viņus tiesāja par “Beļģijas valsts kompromitēšanu”. Tomēr pēc Beļģijas sociālistiskās partijas un tās sekretāra Kamila Heismana (*Camille Huysmans*, 1871–1968) uzsāktās aizstāvēšanas kampaņas abi tika attaisnoti.

1906. gadā Beļģijā ieradās arī viens no Rīgas sociāldemokrātu vadītājiem **Kārlis Zutis** (1876–1943). Viņš kopā ar vēl dažiem domubiedriem Briselē darbojās Latvijas sociāldemokrātijas Ārzemju komitejā un kopš 1909. gada izdeva paliela formāta žurnālu “**Sociāldemokrātijas Vēstnesis**”, kas aizstāja Rīgā slēgto partijas avīzi “*Ciņa*”.

No labās: Ģederts Eliass, Karolīna Kriņģele, Juris Kristaps un Maija Eliasi, ap 1906. gadu. Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja īpašums

1907. gadā Briselē nonāca arī jaunais un dedzīgais students, sociāldemokrāts **Ģederts Eliass** (1887–1975), izceļojot no cariskās Krievijas ar viltotu pasi uz **Louis Lilou** (Luiss Lilovs) vārda. Jaunības idealismā Ģ. Eliass bija iesaistījies uzbrukumā Rīgas policijas pārvaldei un piedalījies bankas aplaupīšanā Helsinkos, tāpēc arestēts un atbrīvots pret drošības naudu. Likumsakarīga bija bēgšana uz Eiropu. Arī Briseles Karaliskajā Mākslas akadēmijā viņš iestājās kā **Louis Lilou** (un šis students sarakstos ir no 1910. līdz 1913. gadam). Kaut gan Briselē Ģederts Eliass cītīgi mācījās mākslas akadēmijā, viņš vēl arvien interesējās par politiskiem jautājumiem un piedalījās sociāldemokrātu sanāksmēs. Tomēr pamazām izšķirošu nozīmi Ģederta Eliasa dzīvē ieguva māksla, lielākoties pievēršoties glezniecībai un veidojot pamatus savai vēlākajai mākslinieka karjerai.

Kopā ar Ģedertu Eliasu Briselē ieradās viņa brālis **Kristaps Eliass** (1886–1963), arī aktīvs sociāldemokrāts, kas vēlāk Briseles Karaliskajā akadēmijā studēja mākslas vēsturi un filozofiju. Pirms ierašanās Briselē abi neilgu laiku uzturējās Kopenhāgenā. Vēl dažus gadus vēlāk, 1910. gada augustā, uz Briseli devās arī Ģederta un Kristapa brālis **Juris** (1891–1974) un **māsa Maija** (1889–1988), kas bija iecerējusi mākslas vēstures studijas.

Eliasu ģimenes dēlu un meitas dzīvi un studijas finansiāli atbalstīja viņu vecāki, turīgi, inteliģenti un sabiedriski aktīvi Zemgales saimnieki no Platones pagasta “Zilēnu” mājām – Karlīne un Jānis Eliasi. Abi ir tam laikam izglītoti ļaudis, kas ne tikai veiksmīgi vadīja savu saimniecību, bet arī iesaistījās sabiedriskajās aktivitātēs. Saimniece Karlīne pati interesējās par mākslu un spēlēja vietējā teātrī. Līdz mūsdienām ir saglabājušās vairākas Eliasu bērnu no Briseles sūtītas vēstules un pastkartītes, kurās dēli sveic vecākus jubilejās, raksta par savu dzīvi vai arī lūdz, lai viņiem atsūta naudu, par kuras izlietojumu pēc tam atskaitās.

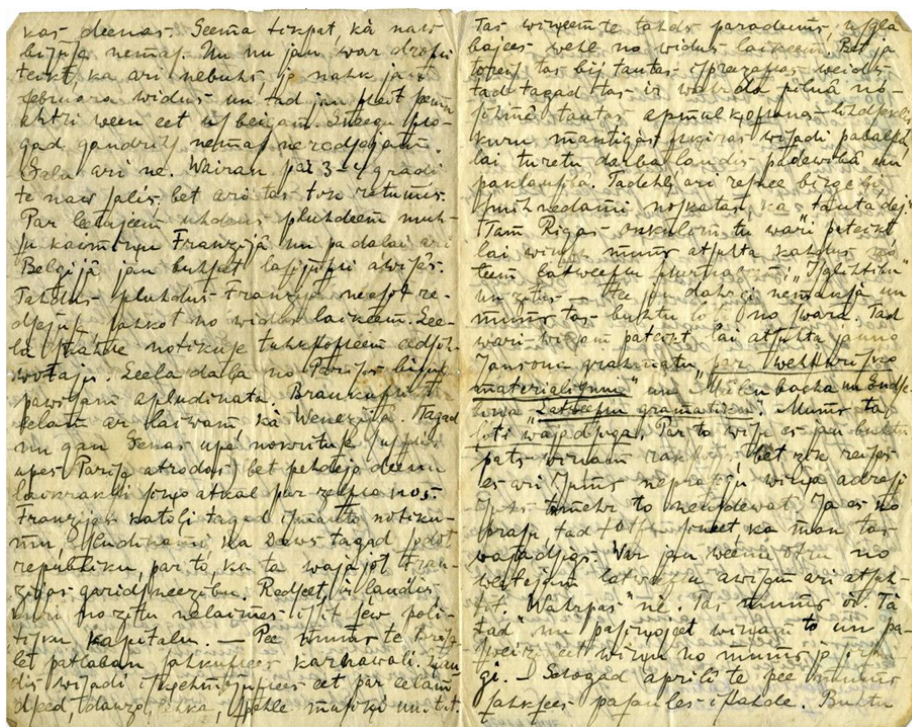

Pastkarte. Sūta Kristaps Eliass, Brisele, Beļģija, 14.05.1912. Raksta 1912. gada 14. aprīli no Briseles uz Mitavu. Informē, lai sūta paņemas un naudu uz veco adresi. Lai vecāki nekņepķējās, kaut kā jau Juris iekārtosies. Karjā aizbrauks, visu pastāstīs un aizvedīs Kristapa portretu, ko Ģederts uzgleznojis. Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja īpašums

Ko raksta prese, stāsta laika biedru atmiņas un kas glabājas muzeju krājumos?

Kas bija pirmie latvieši Beļģijā? To, visticamāk, vairs nav iespējams droši noskaidrot. Varbūt tie bija drosmīgi latviešu jūrnieki, kuru kuģi piestāja rosīgajās Beļģijas ostās. Varbūt strādnieki vai amatnieki, kas devās uz Rietumeiropu cerībā atrast darbu un labāku dzīvi strauji augošajās rūpniecības pilsētās. Taču droši zināms, ka jau 19. gadsimta nogalē Briselē ieradās pirmie latvieši, kuri šeit vēlējas studēt un redzēt pasauli. Pēc 1905. gada revolūcijas Beļģijas galvaspilsēta kļuva arī par patvērumu vairākiem latviešu sociāldemokrātiskās kustības pārstāvjiem, kuri tur atrada pagaidu mājas. Vēlāk vairāki no viņiem ieņēma nozīmīgu vietu neatkarīgās Latvijas politiskajā dzīvē un kļuva par pazīstamiem valstsviriem, bet daži no viņiem kļuva par pārliecinātiem komunistiem Padomju Savienībā.

19. gadsimta beigas un 20. gadsimta sākums

Ģederta Eliasa glezna "Karija", 1923. gada 14. oktobris

Kristapa Eliasa rakstīta vēstule vecākiem, Briselē, Beļģijā, 12.02.1910. Viņš informē, ka ir saņēmis vēstuli, bet kastīte un nauda vēl nav pienākusi. Kopā ar vēstuli nosūta portretus. Nosūta savus drēbju mērus, ko Karija noņēmusi. Lūdz, lai pasteidzas ar pagatavošanu. Apraksta savu veselības stāvokli, laikapstākļus. Informē par lielajiem plūdiem Francijā. Beļģijā sākušies karnevāli. Lūdz, lai Rīgas onkulis atsūta latviešu žurnālu "Izglītība", Jansona grāmatu "Par vēsturisko materialismu" un Milenbaha un Endzelina "Latviešu gramatiku". Aprīlī Beļģijā sāksies pasaules izstāde. Vēlas, lai vecāki pie viņiem atbrauktu ciemos un apskatītu Briseli un citas Eiropas pilsētas.

1910. gadā pirmo reizi ieraudzīto pilsētu Fēlikss Cielēns raksturoja: **"Briseli varētu saukt par tēlniecības un rožu pilsētu. Parkos un dārzos ziedēja rozes, puķu veikalu logos dominēja rozes, ielu stūros sārtaidzes flāmietes pārdeva rozes, un rožu krāšņums dominēja tirgū pilsētas nama laukumā."**

Ap 1910.–1912. gadu Briselē ekonomiku studēja **Karolina Kriņģele** (1887–?) – Ģederta Eliasa dzīvesbiedre un bieži viņa portretu iedvesmas avots. Karija, kā viņu sauc tuvinieki, un Ģederts sapazinās jau skolas laikā Jelgavā, kur viņi satikās dažādos jauniešu pulciņos. Briselē arī Karolina studēja, tikai citā jomā – ekonomiku, un pēc vairākiem gadiem, atgriežoties Latvijā, viņa 1920. gados strādāja Ārlietu ministrijā un iekļāvās jaunās valsts administratīvajā un diplomātiskajā dzīvē.

students **Fēlikss Cielēns** (1888–1964). Jau no Pēterburgas uz Latviju viņš izceļoja ar studiju biedra, lietuvieša Petraškeviča dokumentiem. F. Cielēnam bija vēlme redzēt Rietumeiropu un turpināt studijas kādā no Parīzes augstskolām. Arī viņa vecāki bija gana turīgi, inteliģenti, literatūru un mākslu izprotoši vidzemnieki. Tēvs Mārtiņš Cielēns bija Alderu muižas alus darītavas pārzinis un varēja atļauties apmaksāt dēla (arī trīs pārējo bērnu) studijas, sākotnēji Rīgā, Pēterburgā un vēlāk – Eiropā. Tomēr Briselē jauno studentu Fēlikšu vilināja arī citu iemeslu pēc – viņš bija sapazinies ar Maiju Eliasu un zināja, ka arī viņa devusies studēt uz Beļģijas galvaspilsētu, kur jau dzīvo viņas brāļi.

Dažādās publikācijās minēts, ka ap 1905.–1914. gadu Briselē isāku vai ilgāku laiku uzturējās vairāki latviešu sociāldemokrāti, politiskie emigranti, lielākoties uzturoties ar viltotiem dokumentiem vai izmantojot dažādus segvārdus: **Pēters Augulis** (ap 1890–1919), **Jānis Bērziņš** (ap 1880–1938), **Voldemārs Caune** (1890–1944), **Fēlikss Cielēns** (pirmās publikācijas paraksta ar pseidonīmu "Cis"), **Ģederts Eliass**, **Kristaps Eliass**, **Maija Eliase**, **Janis Jansons-Brauns** (segvārds O. Brauns, 1872–1917), **Anna Jansone-Brauna** (1873–1954), **Kārlis Karlsons** (segvārds *Ogriētis*, 1886–1962), **Jānis Lencmanis** (segvārds *Ķencis*, 1881–1939), **Fricis Menders** (segvārds Z. Orlovs,

Uz Briseli, kur "jau bija apmetusies neliela latviešu sociāldemokrātu kolonija", 1910. gadā devās tobrīd vēl tikai aktīvs sociāldemokrāts, Pēterburgas universitātes pēdējā kursa

Ģederts Eliass, Briseles Karaliskajā Mākslas akadēmijas students. A. Louvois (fotogrāfs), Brisele, 1911. gads. Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja īpašums

1885–1971), **Mārtiņš Ozoliņš**, **Voldemārs Skare** (segvārds: *Merķelis*, *Muzikants*, 1879–1963), **Miķelis Valters** (1874–1968), **Kristaps Veilands**, **Kārlis Zutis** (segvārds Šloss) **un vēl vairāki citi**. Reizi mēnesī viņi sanāca kopā, lai noklausītos kādu referātu un debatētu, starp galvenajiem debatētājiem esot bijuši K. Eliass un J. Jansons.

1910. gadā Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas Centrālkomiteja nolēma atjaunot sava centrālorgāna laikraksta “Cīņa” izdošanu Briselē, jo to iespīest Rīgā vairs nebija iespējams. Avīzi izdeva partijas ārzemju komiteja un rediģēja Centrālkomitejas iecelta kolēģija, ar galveno redaktoru **Jani Jansonu**, kas no Helsingforsas (mūsdienā Helsinki) 1910. gadā pārcēlās uz Briseli. Redakcijā darbojās arī K. Zutis, K. Eliass, Ģ. Eliass un F. Cielēns. “Cīņa” iznāca regulāri reizi mēnesī, un visiem redaktoriem bija ik mēnesī jāsniedz pa rakstam. “Cīņu” iespīeda 3000 eksemplāros. Ap 500 eksemplāru nopirka biedri, kas dzīvoja ārzemēs, bet visus pārējos ārzemju komitejas

sekretārs Voldemārs Skare pa dažādiem ceļiem, galvenokārt pa jūru, slepeni transportēja un Latviju.

Kā šī laikraksta “Cīņa” atbildīgais redaktors Belģijas likuma priekšā parakstījās Sociālistu Internacionāles sekretārs **Kamils**

Heismans – belģu politiskais darbinieks, literāts un vēlāk arī Belģijas premjerministrs (1946–1949). Viņš jau 1905. un 1906. gadā bija palīdzējis latviešiem, iepērkot kādā Belģijas fabrikā ieročus sociāldemokrātu partijas vajadzībām. Viņš augstu vērtēja latviešu strādnieku un visas tautas revolucionāro cīņu pret krievu carismu.

20. gs. sākumā Belģijā darbojās spēcīga strādnieku kustība, tāpēc Sociālistu Internacionāle, to bija izraudzījusies par vietu, kur darbojās tās birojs un sekretariāts. Belģu sociāldemokrāts **Emīls Vandervelde** (*Émile Vandervelde*, 1866–1938) bija šīs lielās starptautiskās organizācijas priekšsēdis, un

Glezna “Mežs pie Briseles”, autors Ģederts Eliass, ap 1912.–1913. g. Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja īpašums

Kamils Heismans bija tās sekretārs. Abi minētie belģu sociāldemokrāti ir tuvi latviešu dzejnieka Raiņa politiskie līdzgaitnieki. Sociālistu Internacionāles birojam bija liela bibliotēka un arhīvs, kur tika uzkrāti visas pasaules sociālistu iespīeddarbi un dokumentu kopijas. Sevišķi bagāts bija

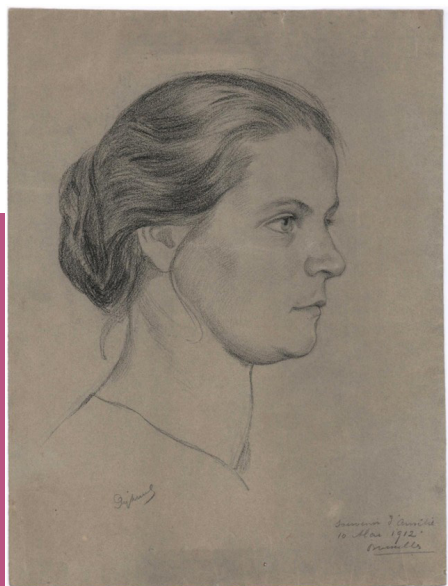
1905. gada revolūcijas literatūras sakopojums, jo partijas vadība bija devusi visām komitejām rīkojumu sūtīt visus nelegālos izdevumus vienā eksemplārā uz Briseli Internacionāles arhīvam. Šis vēsturiskais arhīvs labi noderēja Janim Jansonam, rakstot grāmatu par Baltijas revolūciju.

1912. gadā Janis Jansons-Brauns (1872–1917) ar pseidonīmu O. Brauns Briselē izdeva grāmatu **“Baltijas revolūcija. Atskats uz 1905. un 1906. gadu”**. Izdevējs bija Latvijas Sociāldemokrātijas apģādiens, drukātava: *E.Odry, rue de Artichaut 27, Bruxelles*.

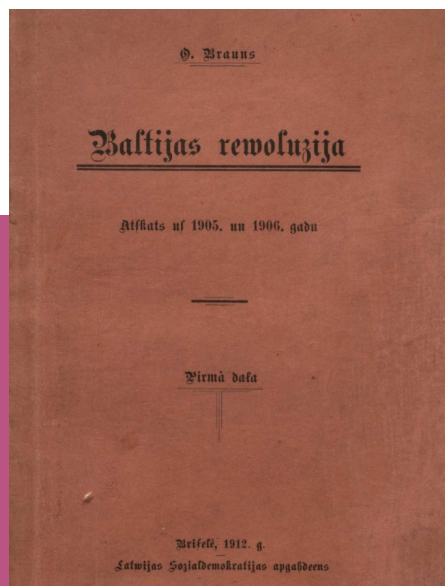
1911. gada vasaru Fēlikss Cielēns ar līgavu Maiju Eliasi pavadīja **Tervūrenē**. Kā viņš atmiņās raksta, tad “1911. gada vasara bija karsta. Braukt no Briseles uz jūru mūsu politiskie emigranti nevarēja līdzekļu trūkuma dēļ. Tāpēc svētdienās viņi izbrauca šur un tur zaļumos. ... Visbiežāk šeit kavējās Ģederts Eliass – viens, vai kopā ar savu draudzeni Kāriju. Ģedertam ļoti patika Tervūrenes parks un mežs, kā arī apkārtnes lauku skati. Vienmēr viņam bija līdzī zīmējumu burtnīca, akvareļu papīrs un reizēm arī eļļas krāsas un stāklis. Tervūrenes mežs bija viņa akadēmijas beigu darba temats”.

1913. gadā Briseles Karaliskajā Mākslas akadēmijā studijas beidza Ģederts Eliass, ar gleznu “Tervūrenes mežs”. Nākamā gada aprīlī viņš atgriezās Latvijā, jo 1913. gadā sakarā ar Romānovu dinastijas 300 gadu pastāvēšanu valdība bija izsludinājusi amnestiju.

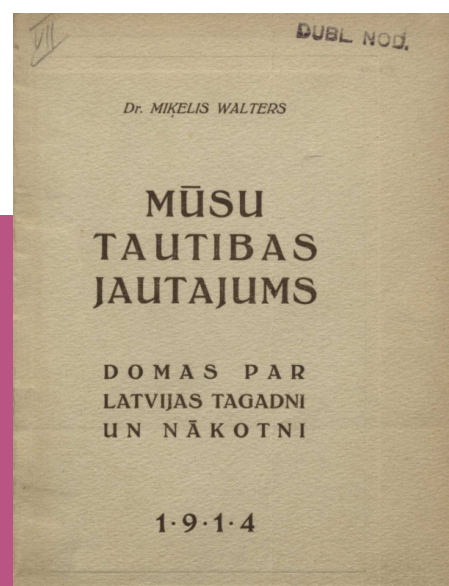
1914. gada 26. janvārī Briselē kādā tautas namā darbu uzsāka **Latvijas sociāldemokrātu**

Ģederts Eliass (autors), Brisele, Belģija, 1912.10.05. Jaunas sievietes (Karija) portrets. Apakšējā labajā stūrī uzraksts: “Bruxelles” un datējums. Paraksts nesalasāms.

Jaņa Jansona-Brauna Briseles laikā uzrakstītā apcere “Baltijas Revolūcija”, drukāta pie E.Odry, rue de Artichaut 27, Bruxelles, izdota 1912. gadā. Foto no LNB vietnes: <https://gramatas.lndb.lv/>

Briseles posma laikā Miķeļa Valtera uzrakstītā grāmata “Mūsu tautības jautājums”. Foto no LNB vietnes: www.periodika.lv

Karolina Krinģele, foto ap 1905. gadu, Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja īpašums

Tehniskais Augusts Bija.
 Parīzes žurnālā „La Revue Moderne” 1918. g. decembra burtnīgā esveicotais garais apģērums ar daudziem reproduktīviem par mūsu tautieti tehnieku Augustu Biju, kurš jau ilgu laiku dzīvo Beļģijā.
 Augusts Bija dzimis Staros 27. nov. 1872. Bija tehns bij juheneks. Ģimene bij lela un apstākļi ļoti trūcīgi. Bija izmācījies gravētāja amatu un apmetēja Rīgas amatneku skolas mācītāja kuru. Jau agrā jaunībā tas devās uz ārzemēm. Kristīnijā viņš eestabjās mākslas amatneku skolā un strādāja prof. Šveibroeka vadībā. Savas studijas viņš turpināja Rengsbergā (Röngsberg) pēc pafijstamā gravētāja J. Lhronofena. 1897. gadā Bija nometas Briselē un eestabjās Karalistā akadēmijā (L’Académie Royale), kur nodarbojas ar tehneku prof. Vānderstapena klāvē. Jaunam mākslinekam pašam bij jāgādā par uzturas līdzekļiem un tā jāstrādā

1914. gada 25. februārī publicētais raksts par tehnieku Augustu Biju laikrakstā “Dzimtenes Vēstnesis” (raksta fragments un publicētais portrets). Foto no LNB vietnes: www.periodika.lv

Latvijas sociāldemokrātu kongress Briselē attēlots Otto Skulmes gleznā (1952) “Ļeņins LSD IV kongresā Briselē 1914. gadā”. Gleznas reprodukcija pasta atklātnē, foto no privāta arhīva

IV kongress. Kongresa sasaukšanu pieprasīja partijas boļševistiskais spārns, kas Latvijas sociāldemokrātijā bija mazākumā un tobrīd centās iegūt vairākumu. Ļeņins ziedoja ļoti daudz laika un pūļu, lai panāktu Latvijas sociāldemokrātijas pilnīgu boļševizāciju. Lai to pilnīgi panāktu, Ļeņins pats ieradās Latvijas sociāldemokrātijas kongresā Briselē, kur viņš enerģiski un nekautrīgi uzstājās gan boļševiku frakcijas atsevišķās sanāksmēs, gan kongresa sēdēs un beidzot panāca savu uzvaru. Tas nenācās viegli, jo no Latvijas nelegāli atbraukušie delegāti sadalījās divās līdzīgās daļās – 9 meņševiki un 9 boļševiki. Šajā kongresā piedalās arī beļģu sociāldemokrāts Kamils Heismans. Pēc F. Cielēna atmiņām, “Ļeņina aktīvā līdzdalība kongresā piešķīra šai svarīgai sanāksmei ļoti dramatisku raksturu. Debates reizēm kļuva pat vētrains. Abi spārni cerēja pārvilkt savā pusē vismaz vienu delegātu, lai tā dabūtu vairākumu. ... Janis Jansons, redzot, ka Ļeņins kongresā grib pilnīgi atstumt pie malas arī viņu, veco latviešu sociālistu vadītāju, un pats uzkundzēties par tādu, pārgāja ļoti asā uzbrukumā pret Ļeņinu. Skaļi un patētiski viņš, pagriezies pret Ļeņinu, sauca: “Jūs šeit darāt kaitīgu šķelšanās darbu. Jūs, dzīdamies pēc savas personīgās varas latviešu sociāldemokrātu partijā, jauca un šķēlat mūsu spēku, vazājat dubļos mūsu partijas slaveno karogu!” Tas

bija augstākais dramatisma brīdis kongresā.” Savukārt F. Cielēns pats kongresā kritizēja līdzšinējo partijas oficiālo līniju un iestājās par tālejošu Latvijas politisko autonomiju Krievijas federatīvās demokrātiskās republikas ietvaros, un viņš ierosināja partijas aģitācijā blakus sauklim par Krievijas Satversmes sapulci likt prasību par Latvijas Satversmes sapulci, formulējot nacionālo prasību konkrēti – **“Brīvu Latviju brīvā Krievijā!”** Tā pirmo reizi latviešu sociāldemokrātu kongresā atskanēja noteikta prasība izšķirt nacionālo jautājumu Latvijas valstiskās autonomijas veidā. Pēc F. Cielēna vārdiem, “pēc šī kongresa Latvijas sociāldemokrātija kļuva par uzticamu Ļeņina instrumentu, ko viņš vadīja Pirmā pasaules kara laikā un pilnīgi izmantoja 1917. gada revolūcijā”.

Vairāki preses avoti ziņo, ka 1914. gadā Briselē Miķelis Valters izdeva grāmatu **“Mūsu tautības jautājums, domas par Latvijas tagadni un nākotni”**, kurā bija izvirzījis Latvijas neatkarības formulu, aizstāvēja Latvijas nacionālā valstiskuma ideju. Vēsturiskai precizītei gan jāpiemin, ka Latvijas Nacionālajā bibliotēkā pieejamā kopijā ir drukāta izdevniecībā Rīgā – Jaunu Rakstu Apgādeens Ģenerālkomisijā pee A. Waltera, J. Rapas un Beedr., Rīga, Teatra eela Nr. 9”.

Sākās Pirmās pasaules karš, un ziņas par latviešu gaitām beļģu zemē presē tikpat kā nebija atrodamas līdz pat 1920. gadiem. Turpinājums par Latvijas un Beļģijas sadarbību brīvvalsts laikā būs publicēts nākamajos “Beļģijas latviešu ziņu” numuros.

“Beļģijas latviešu ziņu” redakcija no sirds pateicas **Marijai Kauperei** no Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja un **Jānim Zālitim** no Raiņa un Aspazijas mājas par ļoti vērtīgo un aizrautīgo iesaisti šī raksta sagatavošanā!

Izmantotie un ieteicamie literatūras un informācijas avoti:

- ♦ www.periodika.lv un https://gramatas.lndb.lv/
- ♦ Fēliks Cielēns “LAIKMETU MAIŅĀ”, © Eraksti 2006
- ♦ Ģederts Eliass. Sastādītāja Laima Slava. Neputns, 2012

Portreti

Egita Joela

Pēc profesijas tulcotāja un terminoloģe, bet sirdī – māksliniece un arī kaislīga sportiste. Egita Beļģijā ieradās drīz pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā, lai strādātu Eiropas Savienības Padomē par tulcotāju. Uz šo mērķi Egita bija gājusi mērķtiecīgi, un viņa zināja, ka tam nepieciešams studēt valodas. Jau skolas laikā Egitai bija iespēja iepazīt, kā ir dzīvot ārpus Latvijas. Apmaiņas programmā viņa devās uz Dāniju, kur pavadīja vienu vidusskolas mācību gadu. Toreiz tas bija pietiekami liels kultūršoks – ieraudzīt, kā dzīvo Eiropā. Tomēr šī pieredze deva pamudinājumu vēlāk studēt daņu valodu un kultūru Latvijas Kultūras akadēmijā, kā arī angļu filoloģiju Latvijas Universitātē un izvēlēties tulcotāja profesiju, kas pavēra iespējas dzīvot un strādāt ārpus Latvijas. Ja iepriekš viņa Briselē ir strādājusi ar latviešu tekstiem un kolēģiem, tad pašlaik viņa ir terminoloģe un uzrauga, lai Eiropas Savienības Padomē tiktu lietota vienota terminoloģija.

Tomēr Egita nav tikai valodniece. Covid-19 laikā viņa uzsāka jaunu hobiju - aizrāvās ar keramiku. Tas gan nebija vieglākais periods, kad sākt apgūt keramikas tehnikas, jo sākotnēji nodarbības varēja notikt tikai tiešsaistē. Tāpēc daudz ko viņa apguva pašmācības un eksperimentēšanas ceļā. Šobrīd Egita jau ir izveidojusi savu stilu, un viņai īpaši patīk veidot krūzītes un tās dekorēt ar iegrebšanas tehniku. Viņai patīk strādāt arī ar porcelānu un no tā gatavot auskarus. To visu viņa dara brīvajā laikā jeb tajā, kas paliek pēc sporta un "pole dance" (dejošana uz piona) sporta deju nodarbībām.

Ar sportu aizrāvusies ir visa Egitas ģimene. Gan vīrs, gan bērni, gan pati Egita sporto gandrīz katru dienu, un īpaši viņi aizraujas ar "CrossFit". Egita atminas, ka pat tad, kad gaidīja savu vecāko dēlu, viņa sportoja gandrīz līdz pēdējai grūtniecības dienai. Vēl viena Egitas aizraušanās ir "pole dance". Tā ir ne tikai fiziski prasīga disciplīna, bet ietver arī akrobātikas un horeogrāfijas elementus, kas Egitai ļoti patīk. Ar šo sporta veidu viņa nodarbojas

jau aptuveni deviņus gadus. Jūnija beigās būs uzstāšanās koncertā Nivelles Kultūras centrā. Egita ļoti gaida šo koncertu un piebilst, ka tas ļoti motivē; ir lieliski, ka ir mērķis, kam gatavoties.

Egita Beļģijā dzīvo jau vairāk nekā 20 gadus, un šeit dzimuši viņas trīs bērni, tomēr latviešu tradīcijas un valoda viņai ir sirdī. Kādu brīdi Egita bija Beļģijas latviešu skoliņas skolotāja. Viņas bērni ir mācījušies latviešu valodu, un jaunākais to turpina apgūt privātsundās tiešsaistē. Interesantākais, ka Egitas bērni, kuri dzimuši Beļģijā un skolā mācās franču valodā, savā starpā sarunājas latviski. Ar katru no vecākiem viņi runā citā valodā, bet savā starpā – tieši latviski. Egitai ir svarīgi, lai bērni vasaras pavadītu Latvijā ar vecvecākiem un citiem radiem. Tāpēc viņa īpaši centusies, lai bērni runātu latviski. Egita diezgan bieži dodas uz Latviju – skolēnu brīvlaikos un vēl vairākas reizes gadā. Bērniem Egita nodevusi arī mīlestību pret latviešu kultūru. Vecākais dēls pēc bērnu deju koncerta apmeklējuma izteicis vēlmi dejot tautas

dejas. Lai arī viņš mācās sporta novirziena klasē un papildus nodarbojas arī ar "CrossFit", viņš vēloties dejot arī tautas dejas.

Egita dzimusi Jelgavā un viņas ģimenei vienmēr bijis dārzs, tāpēc radusies vēlme izveidot savu dārzu arī Beļģijā. Sākotnēji viņa audzējusi zemenes un tomātus uz terases, taču, pārceļoties uz privātmāju, ar lielu aizrautību iekopusi plašu sakņu dārzu. To gan pēc laika nācies samazināt, jo tā bijusi nemitīga cīņa ar dažādiem kaitēkļiem. Pašlaik viņai ir siltumnīca ar tomātiem, skaisti iekopts puķu dārzs un dekoratīvie krūmi, kas prasa daudz darba un rūpju. Egita domājusi, ka, līdzīgi kā vecāki, turēs bites. Tomēr tam nepieciešams lielāks dārzs, un bites lai labāk dzīvo Jelgavā. Pēc medus var aizbraukt turp. Kādu laiku dārzā bijušas arī vistas, tomēr tās 'pārcēlušās' uz laukiem, kur tām ir vairāk vietas un piemērotāki dzīves apstākļi. Tagad kādreizējā vistu kūti mājvietu radusi keramikas krāsns, kas Egitai ļauj vēl vairāk nodoties savam mākslinieciskajam hobijs – keramikai.

Dievišķā ģeometrija

Bright Brussels gaismu festivāls pilsētas iedzīvotājus un viesus priecē jau 10 gadus. Šogad starp dalībniekiem bija arī latviešu veidotā instalācija “Dievišķā ģeometrija”. Laika apstākļi gan nebija tie patīkamākie - lietus un slapjš sniegs. Tomēr tas neatturēja apmeklētājus iziet ielās un apskatīt šī gada objektus. Šogad festivālu apmeklēja ap 420 000 apmeklētāju. Šo 10 gadu laikā festivāls ir izaudzis par nozīmīgu un neatņemamu Briseles kultūras dzīves sastāvdaļu un svarīgu gaismu festivālu Eiropā. Ja iepriekšējos gados gaismas objekti bija parkos un rajonos tālāk no paša centra (Piecdesmitgades un Leopolda parkā), tad šoreiz tas koncentrējās ap pilsētas centru – no *la Monnaie* operas nama līdz Karaliskajam parkam. Četrus vakarus no 12. līdz 15. februārim bija iespēja apskatīt vairāk nekā 20 instalācijas – animācijas un gaismu, lāzeru objektus. Tie izgaismoja vēsturisko namu fasādes, skvērus, veidoja gaismu un skaņas saspēli un piedāvāja arī interaktīvas un virtuālās realitātes pieredzes. Pirmo gadu bija arī īpaša zona ar aktivitātēm un instalācijām bērniem un ēdināšanas zona.

Latviešu gaismu instalācija “Dievišķā ģeometrija” bija nedaudz tālāk no centra – pie Kongresa laukuma (*Place du Congrès*). Tomēr tā bija ļoti iecienīta un daudziem - pasākuma favorīts. Instalācija veidota no 24 aplī izkārtotiem lāzeriem. Aplis simbolizē vienotību un harmoniju. Instalācija atspoguļo struktūras, matemātiskos elementus, kas sastopami dabā – gan augos, gan pašos cilvēkos, kustībā, it visur. Īpaši šai instalācijai radītā Pētera Pāsa mūzika veidoja ļoti meditātīvu un emocionālu vidi. Tādējādi skatītājiem tika piedāvāta ne vien tehniski sarežģīta instalācija, bet arī ļoti meditātīva atmosfēra, kurā gribas apstāties un izbaudīt mirkli. Šī instalācija tapusi jau 2018. gadā sadarbībā ar mākslinieku

Mārci Ziemiņu, taču ir ļoti pārveidota un mainījusies no savas sākotnējās formas.

Those Guys Lighting kompānija bieži dodas uz gaismu festivāliem Eiropā. Tāpat viņi sadarbojas ar pasākumu, koncertu, šovu rīkotājiem Latvijā un veido instalācijas gan koncertiem, gan teātra un operas izrādēm. Gaismu šovus izrāda arī Latvijā – *Staro Rīga*, kur bieži ir instalāciju “pirmizrāde” vai testēšana, kā arī citās Latvijas pilsētās, kur notiek regulāri vai vienreizēji pasākumi – Saldū, Liepājā, Valmierā un citur.

Kompānija dibināta pirms 8 gadiem, un tās komanda ir maza – vien 6 cilvēki, bet produktīva. Komandā ir gaismu mākslinieki, tehniskie un elektroinženieri, programmētāji, projektu vadītāji. Uz pasākumiem, festivāliem tiek piesaistīti papildu darbinieki un, lai radītu gaismu instalācijas, tiek veidota sadarbība ar māksliniekiem un komponistiem.

Kā tiek radītas instalācijas?

No idejas līdz instalācijai gaismu festivālā parasti pāiet vairāki mēneši vai aptuveni pusgads. Pati svarīgākā ir ideja. *Those Guys Lighting* pārstāvis Reinis Smiltēns stāsta: “Mūsdienās cilvēki visvairāk novērtē asprātību un to, ja ir stāsts. Ne vienmēr vajag pārsteigt ar tehniski ļoti sarežģītiem risinājumiem. Drīzāk vajag kādu knifu, neparastu ideju.” Kad ideja ir radīta, sākas tehniskā būvēšana – inženieru un programmētāju darbs, kā arī sadarbība ar komponistiem. Kad viss ir uzbūvēts, notiek testēšana un pēcāk jau projektu vadītāja darbs – sakoordinēt, kurā vietā kura instalācija tiek izrādīta; jāizplāno transportēšana un cilvēki, kas uz vietas instalāciju uzmontēs un apkalpos jeb uzraudzīs. Reizēm kompānija tiek pārstāvēta vairākos gaismu festivālos vai pasākumos vienlaicīgi. Piemēram, laikā, kad *Dievišķā ģeometrija* tiek izrādīta Briselē, vēl trijās Eiropas pilsētās ir *Those Guys Lighting* gaismu instalācijas.

Uz Eiropas festivāliem parasti brauc ar palielu busiņu, liekākām instalācijām tie ir pat divi. *Dievišķā ģeometrija* sver ap 1200 kg, un to ar busiņu atveda uz Briseli. Uzmontēšanai bija nepieciešamas 8 stundas. Ir arī tādas instalācijas, kas sver līdz pat 2 tonnām, un to uzstādīšanai nepieciešams ilgāks laiks.

Pārsvarā laika apstākļi neietekmē instalāciju izrādīšanu, tomēr liels vējš var sagāzt vai sabojāt kādas daļas. Piemēram, *Bright Brussels* laikā bija ļoti stiprs vējš, kas sagāza dūmu stabus. Vienu no tiem izdevās saremontēt, bet otru nē. Tāpēc nācās improvizēt un stādīt tikai ar vienu dūmu avotu. Festivāla laikā bija gan lietus, gan brīžiem slapjš sniegs – tas, protams, ietekmēja apmeklējumu, bet, no

Latviešu gaismas instalācija Bright Brussels gaismu festivālā

otras puses, arī radija papildu vizuālos efektus: lietus lāses un slapjais sniegs radija īpašu mirdzuma efektu, kādu nav iespējams redzēt sausā laikā.

Vai gaismu festivāliem ir nākotne? Vai tie patērē daudz elektroenerģiju?

Reinis Smiltēnis stāsta, ka ir nepareizi domāt, ka šāda veida festivāli ļoti būtiski ietekmē elektroenerģijas patēriņu. Tieši otrādi – cilvēkiem tā ir iespēja iziet ielās, socializēties, tātad tajā brīdī viņi nepatērē elektroenerģiju mājās. Festivālu norises

vietās bieži tiek samazināts apgaismojums, tādējādi elektroenerģija tiek patērēta ievērojami mazāk.

Gaismu festivāli ir neatņemama Eiropas pilsētu sastāvdaļa. Arī Latvijā gaismu šovi ir ne tikai festivālos Rīgā, bet arī pilsētu svētkos ārpus galvaspilsētas. *Those Guys Lighting* turpinās izrādīt savus radošos risinājumus gan Latvijā, gan meklēs iespēju dalībai festivālos Eiropā. Ļoti ceram viņus ieraudzīt Briselē arī nākamgad. Uz tikšanos *Bright Brussels*.

Kur *Ne*nopeldēties Beļģijā

Kas gan varētu pietrūkt latvietim, dzīvojot Beļģijā? Vai esat kādreiz aizdomājušies? Mums taču ir viss, vai ne? Dzīve bez rupjmaizes ir ne vien iespējama, bet, kā runā, nākot par labu arī figūrai. Nēģus nevar dabūt? Lai tā būtu, ēdīsim "mūlišus", pardon, mīdijas. Ziemā nav sniega? Un paldies Dieviņam! Pietiekami esam nocīnījušies, Latvijā mājas priekšu šķūrējot.

Rudenim iestājoties, manī gan sāk kņudēt akūta vajadzība pēc brīvi pieejamiem, beku pilniem mežiem. Taču šādā nolūkā drošāk būs aizskriet uz Franciju. (Ja tas izklausās ekskluzīvi, tad pareizi - tā arī ir.)

Bet tad pienāk vasara, un, kā savulaik dziedāja cita svešumā dzīvojošu latviešu paauzde, skaidri zinu: "Bet visvairāk trūkst man smilgu, kādas Ilģuciemā zied". Es pat nebūtu tik pieticīga: man vajag arī vilkvāļītes, nu kaut vai niedres (tās Beļģijā ir īpaši saudzējams retums). Jo katram taču skaidrs: kur niedres, tur ūdens. **Ūdens! Sasodīts, kur lai normāls latvietis Beļģijā normāli nopeldas?!**

Peldvietu meklējumos savus radiālos izbraucienus visos virzienos sāku jau pirms gadiem septiņpadsmit savā pirmajā Briseles vasarā. Skaidra lieta - vispirms uz jūriņu! Jā, Beļģijai ir paveicies ar atrašanos pie jūras, tomēr piekrastes garums (nepilni 70 kilometri uz nepilniem 12 miljoniem iedzīvotāju) nozīmē pārpildītus vilcienu un sastrēgušas autostrādes, tiklīdz iestājusies siltāka nedēļas nogale. Ja nu tomēr tev - līdzīgi kā daudziem citiem - uznāk nepārvarama vēlme pēc svaigas brīzes, Knokes un Ostendes vietā labāk meklēt ne tik populāras pludmales, piemēram, *De Panne* pie Francijas robežas vai *Blankenberge*, kas tuvāk Nīderlandei. Mana stihija tomēr ir ezeri. Nu labi, teiksim pieticīgāk, brīvdabas peldvietas. Par tām arī stāsts.

Sāksim ar pašu Eiropas centru - Briseli -... un uzreiz arī atmetīsim liekas ilūzijas. Pilsētai jau sen un hroniski (kopš pagājušā gadsimta 70. gadiem) trūkst āra peldvietu (par iekštelpu

peldbaseiniem šoreiz nerunāsim, jo tādu, par laimi, ir gana: *Calypso 2000*, *Poseidon*, *L'Espadon*, *Le Triton*, *David Lloyds un Mix* - pēdējie gan tikai kluba biedriem, taču ar brīvdabas baseinu). Ir gan arī publiskā "pludmale" pie kanāla. Šeit ir gandrīz viss, kas piedienas labiekārtotai, mūsdienīgai atpūtas vietai pie ūdens. Gandrīz. Jo līdzās smilšu strēlei ar atpūtas krēsliem un citu infrastruktūru ir arī kanāls ar ūdeni. Vienīgais nelielais trūkums: ūdens nav pieejams, jo no pludmales zonas to šķir... vairāki metri betona sienas. Atliek noskatīties uz to no augšas, un varbūt labi vien ir. Diezin vai kādam gribētos šai ūdens izstrādājumā peldēties.

Labi, nāksies doties tālāk. Izmēģināsim laimi *Huizingen* parkā. Plašajā teritorijā ir gan mežs, gan dekoratīvs diķis un brīnišķīgi terasveida apstādījumi, gan neliels, taču atraktīvs zoodārzs, gan spēļu laukumi un pat āra peldbaseini! Turklāt ar tam piegulošu zālāju un vispār glīti iekoptu vidi ar visu nepieciešamo. Taču pirms pāris gadiem baseinu slēdza. Tā vietā ļaudis tika aicināti doties uz jaunatvērto Anderlehtas brīvdabas baseinu ar nosaukumu "FLOW". Ja tas šķiet pietiekami vilinoši, tad, vismaz trīs dienas iepriekš veicot rezervāciju, baseins bez maksas apmeklējams no jūlija līdz septembrim. Taču... ak vai. Lūdzu ignorēt iepriekš teikto. Pagājušajā gadā baseins tika slēgts uz visiem laikiem. (Kur tik Briselē NEVAR nopeldēties!) Jā, kas tad galu galā ir atvērta peldēt gribētājiem?

Atvērti ir diķi. Daži. Aplūkosim tos - gan mākslīgos, gan [vairāk vai mazāk] dabiskos.

L'étang de la Pede

Vietējās varas iestādes jau labu laiku apsver iespēju atļaut peldēties *Parc de la Pede* diķī. Piemēram, 2019. gada vasarā bijušas vismaz četras (!) dienas, kurās ar iepriekšēju pierakstu bijusi iespēja plūncāties veselas 30 minūtes! Tomēr avoti liecina, ka peldbiļetes tikušas

izķertas tikpat ātri kā uz Dziesmu svētku noslēguma koncertu. Taču nav izslēgts, ka eksperimentu atkārtos un tev paveiksies! Jāpiebilst, ka līdzīga iecere bijusi arī attiecībā uz *Bois de la Cambre* diķi un uz *Etang des Pêcheres*

taču abās vietās nepietiekama izrādījusies ūdens kvalitāte.

Le Domaine provincial de Hofstade (Zemst)

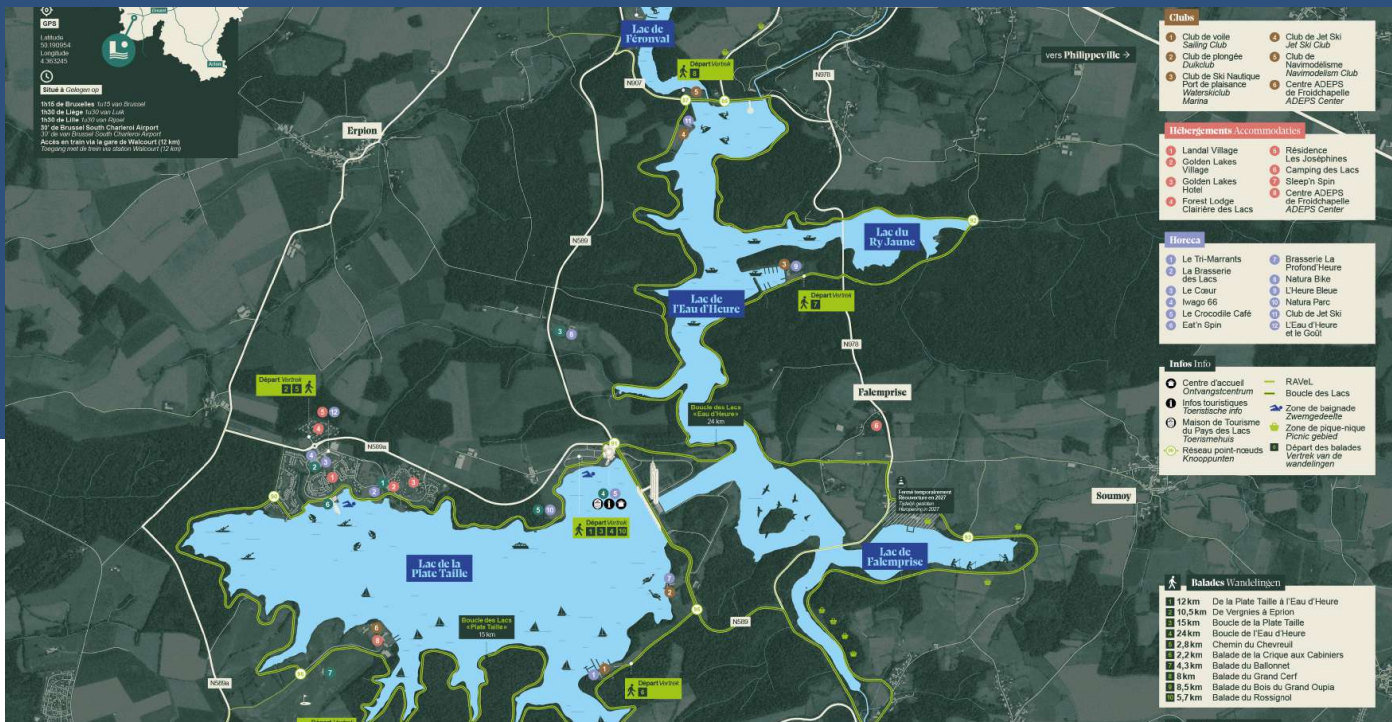
Sporta komplekss pie iespaidīgu izmēru ūdenstilpes, kurai vienā galā iekārtota norobežota peldvieta ar plašu smilšu pludmali un labu infrastruktūru. Ir ietilpīga autostāvvietā (no tās gan gabaliņš jāpaiet) un arī suņu staidzināmais laukums. Mīnuss: peldvieta atvērta tikai līdz plkst. 19.30, bet biļešu pārdošana beidzas jau plkst. 18.00. Pēc darba nopeldēties nesanāks. Visticamāk, vieta būs slēgta arī tad, ja laika prognoze rādīs kādu varbūtēju lietus lāsi (no personiskās pieredzes).

La Plage de Renipont

Visnotaļ jauka vietiņa, turklāt samērā netālu no Briseles un sasniedzama arī ar sabiedrisko transportu (vilcienu + autobusu). Dabiskam diķim piegulošā norobežotā peldvietā ir diezgan piedienīgas kvalitātes ūdens, savukārt pludmales smiltis šogad svaigi uzbērtas no jauna. Teritorijā ir visas nepieciešamās ērtības, tostarp mājīga kafējnīca. Turklāt peldvietai ir netipiski garš darba laiks - līdz plkst. 22.00. Vienīgais trūkums (vai priekšrocība, kā nu kuram) - suņiem šeit ieeja liegta. Droši vien arī citiem mīldzīvniekiem.

Lacs de l'Eau d'Heure

Šo vietu bez jebkāda sarkasma gribas nosaukt par Beļģijas pērli. Ezers - jo tas vairs nav nekāds diķis, bet gan vairāku savienotu ezeru sistēma - atrodas Valonijā, krietnas pusotras stundas braucienā no Briseles centra. Taču uzdrošinās teikt, ka ceļā pavadītais laiks ir tā

vērts: ezera perimetrs ir ap 60 kilometru, un neskaitāmajos ličos iekārtotas atpūtas vietas faktiski jebkurai ūdenssporta aktivitātei. Ir sava zona gan ūdensslēpotājiem, gan ūdens motociklu cienītājiem, gan nirējiem utt. Stāsta, ka, uzpludinot ūdenskrātuvi, zem ūdens palicis vesels ciems ar baznīcu un nirējiem tur paveroties fantastiski skati. Ir arī divas oficiālas pludmales. Taču tāpēc vien vēl nevajadzētu ļauties pārlieku lielām cerībām: "piķa" stundās būs grūti novietot auto. Turklāt viena no "peldvietām" ir bradāšanas dziļumā. Aizpeldot tālāk no tās, ir risks sastapties ar laivā braucošiem glābējiem, kuri tev palūgs atgriezties krastā, jo nebūs pārliecināti par tavu peldētprasmi, pat ja šī saruna norisināsies, tev atrodoties peldus stāvoklī, un vietā, kur bradāt nu nekādi vairs nevar (no personiskās pieredzes). Tomēr ezera īpaša "pievienotā vērtība" – minētajos 60 kilometros, labi pameklējot, var atrast pavisam "individualizētu" piekļuvi ūdenim. Protams, protams, nekādi nemudinu tevi peldēties vietās, kur tas nav oficiāli paredzēts, - tikai dodu mājienu, ka tādas vietas ir. Kur? To gan neteikšu. Meklē pats!

Lac de Robertville

Ari šī vairs nav Briseles apkārtnē. Robērvilas ezers atrodas Beļģijas Ardēnos, aptuveni 2 stundu brauciena attālumā. Ja gadās būt šai pusē, noteikti vērts izmēģināt labiekārtoto pludmali: peldamzona, protams, ir norobežota no pārējā ezera, taču pietiekami plaša, un arī dziļums ir pietiekams. Ūdens kvalitāte ir ļoti laba, un nepievil arī infrastruktūra.

Lac des Vieilles Forges

Francija
Laikam ar ūdeņiem ir tāpat kā ar sēnēm: varbūt nav vērts censties ko sameklēt mazajā un pārapsīdētajā Beļģijā, ja nosacīti netālu atrodas Francija, kuras ziemeļdaļā iedzīvotāju skaits uz kvadrātmetru ļauj izvērsties daudz brīvāk. Pavisam netālu no robežas atrodas brīnišķīgs ezers - *Lac des Vieilles Forges* -, kura krastos atrodams viss, ko vien pārkaršuša Beļģijas latvieša sirds var vēlēties: ļoti gara un kvalitatīvi iekārtota pludmale (ar nodalitām zonām dažādām aktivitātēm), pastaigu takas, iespēja paēst, iespēja pat pārnakšņot

kempinga tipa namiņos, turklāt arī suņi tur vienmēr ir laipni gaidīti. Un jā, bez maksas un, cik saprotu, bez darba laika. Vārdu sakot, iesaku!

Šeit aplūkotas tikai dažas no Beļģijas brīvdabas peldvietām un galvenokārt Valonijas virzienā esošās. Ari Flandrijā tādu ir vairākas (piemēram, De Nekker). Nobeigumā – mazliet morāles. Droši vien neesmu vienīgā, kurai dzīve Beļģijā likusi saprast to, kas patiešām ir svarīgs un kā mums nereti šeit pietrūkst. To, kas ir īstais luksuss un bagātība: svaigs gaiss, dzīva daba un nepiesārņoti, brīvi pieejami ūdeņi. Kā Latvijā. P.S. Šis raksts tapa maijā, kad Beļģiju bija pārņēmis karstuma vilnis. Nešaubos, ka lasītājs spēs novērtēt manu upuri: sēdēt smacīgā istabā, lai pabeigtu rakstu, nevis traukties kārtējo ūdeņu medībās. Ņem par labu, un lai mums visiem spirdzinoša vasara! P.P.S. Ja visi striķi trūkst, rikojies šādi:
a) ņem supu dēli,
b) dodies, piemēram, uz *Genval* diķi,
c) ieairēties diķa vidū un vienkārši meties no dēļa taisni ūdenī. (Sk. attēlu.)

Vainagu piņanas padomi

Jāņu nakti nepazīnu,
Kura sieva, kura meita.
Gan sievām'i, gan meitām'i
Zaļu ziedu vainadziņš.

No kā pīt vainagu?

Jāņiem un citiem vīriem - no ozola zariem vai lapām. Ja ļoti gribas, var iepīt arī kādu ziedu, bet nedaudz. Meitām, sievām - no ziediem, papildinot ar dažādiem zaļumiem.

Ja gribat, lai vainags ilgāk izskatās sveīgs un krāšņš, ziedus pirms iepīšanas nepieciešams atlatot un aptuveni 12 stundas paturēt ūdenī.

Ja gribat, lai svētkos jūs reibina vīstošo augu smaržas, piniēt vainagu no nule plūktiem augiem.

Kā pīt vainagu?

Ja ziedu kātiņi ir mīksti, padevīgi, labi lokās, ne pārāk resni pret zieda izmēru, kā tas ir piēnēm, āboliņam, mīkstpienēm, margrietīņām un ilzītēm, var nogriezt ziedu kātiņus aptuveni vienādā (teiksim, pagara sprīža) garumā un pīt vainagu, katru nākamo ziedu pietinot ar šī zieda kātiņu. Šāds vainadziņš varētu nebūt īpaši izturīgs, bet

toties būs smalki filigrāns. Vīstot ziedu kātiņi sarausies un vijums var sajukt. Priekšrocība - nepieciešami tikai ziedi.

Ja augu kātiņi ir cieti vai īsi, ērtāk augus sastiprināt ar izturīgu diegu. Var veidot vainagu tikai no ziediem vai papildināt to ar dažādiem zaļumiem. Ieteicams garāko augu kātiņus nogriezt līdzīgā garumā, lai vainags būtu vienmērīgāks biežumā. Ja vainagā iepīnāt rozes, tām iepriekš vēlams nolauzt dzeloņus.

Ja vainagā tiek iepīti kokaugi, jācenšas pēc iespējas mazāk lietot kokainās zariņu daļas, lai vainags nesanaktu ļoti smags. Brīnišķīgs vainags Jāņim ir veidojams uz salmu pamatnītes (kā adventes vainagam), tai ar izturīgu diegu pietinot atsevišķas ozola lapiņas. Šāds vainags vakara gaitā nedeformējas un ir viegls.

Ja vainagu paredzēts pīt no smilgām, to var pīt kā bizi, pievienojot smilgu pušķiņus no vienas vai abām pusēm. Arī smilgas vainagā var apvienot ar dažādiem zaļumiem.

Ko nepīt vainagos?

Ziedus, kas ātri nobirdina ziedlapiņas kā daudzas magones un jasmīnus - šāds vainags var ātri zaudēt skaistumu.

Augus, kuriem ir piensula kā piēnēm, mīkstpienēm vai sūrenēm, - tā var nejauki nosmērēt apģērbu, rokas, augumu.

Dzelkstīgus augus - nebūs patīkami, ja gar seju vai kaklu kustēsies nātres vai usnes.

Vainagos nebūtu jāpin indīgi augi. Kurpītes, latvāņi, oleandri ir skaisti, bet bīstami.

Vainagos nepīsim arī aizsargājamus augus. Latvijā naktsvijoles zied tieši uz Jāņu laiku un tās smaržo brīnišķīgi, tomēr labāk ļaut tām turpināt piesmaržot pļavas un mežmalas.

Vārpu vainags pilnīgi noteikti izskatās ļoti skaisti un bagāti, bet vakara gaitā aiz apģērba sabirušie akotu gabaliņi varētu nebūt patīkami. Te nu jāizvēlas - skaistums vai ērtība.

Pirktie ziedi vai pļavas puķes?

Visa laba Jāņu zāle
Ko plūc Jāņu vakarā.
Ko plūc rīta saulītē,
Tā vairs lieti nederēja.

Teksts un attēli: Dace Ulmane

Paldies visiem

Avīze "Beļģijas latviešu ziņas" top, pateicoties brīvprātīgajiem, kas iesaka, raksta, koriģē, tulko vai fotografē.

Ja arī tevi interesē palīdzēt tapt nākošajiem numuriem raksti uz belgijas.avize@gmail.com

Redaktore: Ieva Brinkmane
Māksliniece: Alma Ulmane

Jūnija avīzi veidot palīdzēja Agnis Sauka, Alma Ulmane, Dace Kalniņa, Dace Rubene, Evelina Grase, Guna Zaķe-Baltā, Helēna Veita, Ilze Baranovska, Ilze Lauva, Ilze Godšteina Yseboot, Ilze Vesere, Iveta Kantrima, Laine Škoba, Laura Drāzniece, Liāna Ametere, Linda Bērziņa, Nicolas Brookes, Sanita Karāle, Santa Graudiņa, Viesturs Kriškalns, Zigo Rutkovskis, Līga Driķe, Ilvija Blūzmane, Briseles 21. skautu vienība, Briseles latviešu dejotāji, Briseles latviešu koris, Bērnu deju kolektīvs, sirsnīgais Briseles latviešu teātris.

Pateicamies Eiropas Parlamenta deputātam Robertam Zilem par atbalstu avīzes drukāšanā.

Latviešu biedrība Beļģijā / Association Lettonne en Belgique (a.s.b.l.)
Reģistrācijas Nr.: 409.294.765

Atbalsti "Beļģijas latviešu ziņas" un ziedo tās darbībai!
IBAN BE98 7340 7723 0193